

Ehl-i Sūnnet Savunması Kitaplığı: 13

ALLAH'IN ARŞ'A İSTİVASI

Sinan Yılmaz

Ehl-i Sūnnet Savunması Kitaplığı: 13

ALLAH'IN ARS'A İSTİVASI

Sinan Yılmaz

İÇİNDEKİLER

Giriş	5
“Allah Arş’tadır.” diyenler, Arş yokken Allah neredeydi?	6
“Allah Arş’tadır.” diyenlerin işledikleri cinayetler!	8
“Allah Arş’tadır.” diyenler, Arş’ı melekler taşıırken Allah nerede olacak?	10
Kur’an’daki mecaz ve teşbihlerin hikmeti nedir?	11
Kur’an’daki mecaz ve teşbihlere örnekler.	14
Allah’ın Arş’a istivasının manası nedir?	23
Nüzul hadisinin manası nedir?	24
“Allah nerededir?” Hadisinin Tahlili	27
Gökte olan kimdir?	32
Dua esnasında eller semaya neden kaldırılır?	35
Selefilerin Allah inancındaki bozukluk!	37
Miraç, Allah’ın gökte olduğu manasına mı gelir?	39
İmam-ı Azam Hazretleri “Allah göktedir.” demiş midir?	41
İmam Malik “Allah göktedir.” demiş midir?	45
İmam Ebu Yusuf “Allah göktedir.” demiş midir?	47
Selefiler, Selef alimlerinin yolu üzere midir?	49

Bir iman dersinde daha sizlerle birlikteyiz. Bu dersimizde, Allah'ın arşa istivası konusunu işleyeceğiz.

Kendilerine “**Selefi**” diyen bazı kimseler Allah'ın arşta olduğunu söylemektedirler. Hatta size şöyle sorarlar: “**Allah nerededir?**” Siz, “**Allah mekândan münezzehtir, hiçbir mekânda değildir.**” deyince, size şöyle derler: “**Allah Kur'an'da arşta olduğunu söylüyor. Sen ayeti inkâr ettin, kâfir oldun.**”

İşte onlar böyle diyorlar. Onlara göre, **Allah'ın mekândan münezzehtir olduğuna inananlar kâfirdir ve ayeti inkâr etmişlerdir.**

Bu eserimizde Allah'ın izniyle, onların bu batıl fikirlerinin bel kemiğini kıracağız.

Özetle, kendilerine güya “**selefi**” diyen bazı kimselerin nasıl bir muhali kabul ettiklerini göstereceğiz. Aklı olan her Selefi kardeşimiz, bu dersleri okudukça itikadının yanlışlığını görecek ve Allah'ı arşa nispet etmekle, nasıl bir cinayet işlediğini fark edecek. Eğer nasibi varsa, tövbe edecek inşallah.

“Allah Arş’tadır.” diyenler, Arş yokken Allah neredeydi?

İlk önce, Allah'ın mekândan münezzeh olması hakkında biraz konuşalım:

Mekânla kayıtlı olan insanın, mekândan münezzehliğin manasını anlaması çok zordur. Bu hakikati akla şöyle yaklaştırabiliriz.

Size sorsak: **“Allah ezeli midir?”** Elbette cevap olarak dersiniz ki: **“Evet, Allah ezelidir.”** Yani sonradan var olmamış; başkası tarafından yaratılmamış; bizatihi kaimdir.

Şimdi şöyle sorsak: **“Peki, madde ezeli midir?”** Buna da cevap olarak dersiniz ki: “Hayır, madde ezeli değildir. Madde Allah tarafından yaratılmış ve sonradan var olmuştur.”

Buraya kadar iki meselede hemfikiriz:

1. Allah'ın ezeli olduğu.

2. Maddenin ezeli olmayıp sonradan var olduğu.

Şimdi size en önemli soruyu soralım: **Allah ezeli, madde ise ezeli olmadığına göre, Allah ezelde neredeydi?**

Cevabınız ne olacak? Ya diyacaksınız ki: **Allah mekândan münezzeh** **zehtir**. Zatiyla hiçbir mekânda olmadığı hâlde, isim ve sıfatlarıyla her yeredir. Ya böyle diyecek ve Allah'ın mekândan münezzeh olduğunu kabul edeceksiniz. **Ya da Allah'a bir mekân isnat edeceksiniz**. Ancak bunu yaptığınızda, o mekânın da ezeli olduğunu kabul etmek zorunda kalırsınız. **Çünkü ezeli olan bir zat, sonradan var olan bir mekânla kaim olamaz**. Ezeli zat, ya mekândan münezzeh olmalı ya da o mekân ve madde ezeli olmalı. Bunun başka bir yolu yok...

Şimdi, Allah'ın Arş'ta olduğunu kabul eden sözde Selefilere soruyoruz:

- Arş ezeli midir, yoksa sonradan mı yaratılmıştır?

Ya da şöyle soralım:

- Arşı Allah mı yarattı, yoksa ezelde kendisi var mıydı?

Herhalde buna cevabınız: “Allah yaratmıştır.” şeklindedir. Bu cevapla da şunu kabul ediyorsunuz: Allah ezeli, arş ise sonradan yaratılmıştır.

Şimdi size ikinci sorumuzu soruyoruz:

- Allah Arş’ı yaratmadan önce neredeydi?

Yani hayalen şunu tasavvur edin: Ezeldeyiz; daha Arş yaratılmamış, madde yaratılmamış, kâinat yaratılmamış, Allah’ın zatından başka hiçbir şey yok. İşte maddenin ve Arş’ın olmadığı bu ezelde, Allah neredeydi?

Hadi bize cevap verin...

“Allah Arştaydı.” diyemezsiniz, çünkü daha Arş yok. “Allah şuradaydı” diyemezsiniz, çünkü daha madde yok. Şunu demeye mecbursunuz: Allah hiçbir yerde değildi, Allah mekândan münezzehtir. Ya bunu diyeceksiniz ya da arşa ve maddeye ezeliyet vereceksiniz. Başka bir yolunuz yok...

Arşa ve maddeye ezeliyet veremezsiniz. Çünkü ezeliyet sadece Allah’a mahsustur. Zaten başta, arşın Allah tarafından yaratıldığını kabul etmiştiniz. Bu kabul de sizi, mekândan münezzehten bir Allah inancına yönlendirmişti. Şimdiyse, Allah’ın arşta olduğunu söylüyorsunuz. İyi de, Mekândan münezzehten olan Allah, kâinatı yarattıktan sonra ne oldu da mekânla kayıtlı? Allah’ın sıfatlarında değişiklik olmaz. Siz batıl itikadınız sebebiyle, Allah’ın tahavvüle ve değişikliğe maruz kaldığını, kabul etmek zorunda kalıyorsunuz. Bunu nasıl kabul ediyorsunuz?

Hem bu batıl itikadınızla, ezeli olan Allah’ı, sonradan var olan Arş’a mahkûm ediyorsunuz. Ezeli olan zat, yarattığı bir eşyaya mahkûm olur mu? Bu nasıl bir itikattır! Hiç bunları düşünmüyor musunuz?

“Allah Arş’tadır.” diyenlerin işledikleri cinayetler!

Şimdi, “Allah’ın Arş’ta oturduğunu” söyleyenlerin işledikleri cinayetleri sıralayacağız. Muhatabımız, bu batıl sözün sahibidir. Ona diyoruz ki:

İşlediğin Birinci Cinayet Şu:

Sen “Allah Arş’ta oturmaktadır.” diyorsun. **Oturmak için ilk önce ayakta olmak lazım.** O zaman sana göre, Allah Arş’a oturmadan önce ayaktaydı. **Bu durumda sen; ayakta olan, oturan, giden, gelen, yatan, kalkan bir mabuda iman ediyorsun.** Hâlbuki biz Allah’ı, bütün bu beşeri sıfatlardan tenzih ediyoruz. Sen ise Allah’ı beşer gibi kabul ederek, büyük bir cinayet işliyorsun.

İşlediğin İkinci Cinayet Şu:

Oturmak, cisim olan maddi bir varlığın sıfatıdır. Cisim ve maddi olmayan bir varlık için, oturmadan bahsedilemez. Mesela, ruh maddi bir varlık olmadığı için, ruhun oturmasından ve ayakta durmasından bahsedilemez. Sen Allah’ın Arş’ta oturduğunu kabul etmekle, **Allah’ın cisim sahibi olduğunu ve maddi bir varlık olduğunu kabul etmek zorunda kalırsın.** Halbuki bizim inancımıza göre, Allah maddeden münezzehtir. Sen ise, Allah’ın maddi bir varlık olduğunu kabul ederek, büyük bir cinayet işliyorsun.

İşlediğin Üçüncü Cinayet Şu:

Allah Arş’a oturmuşsa, ya Arş’ın içindedir ya da bir kısmı içinde olup bir kısmı Arş’ın dışına taşmıştır. Eğer Arş’ın içindeyse, Arş Allah’ı içine almıştır. Bu durumda, Allah’ın yarattığı bir varlığın, Allah’ı ihata etmesi ve içine alması söz konusudur.

Yok, **Allah’ın bir kısmı arşın dışına taşmışsa**, bu durumda taşan kısım nerededir ve hangi mekâna taşma olmuştur. Biz hadislerle biliyoruz ki, Arş bütün kevn-i alemleri kuşatmış olup, onun ötesinde maddi bir varlık yoktur. Eğer Allah Arş’a sığmamışsa, taşan kısım nerede durmaktadır?

Bizim inancımıza göre, Allah mekândan münezzeh olduğu için, bu soruların hiçbirisi sorulamaz. Sen ise Allah'ın arşa oturduğunu kabul etmekle; **Arş'ın Allah'ı kuşattığını ya da Allah'ın bir kısmının Arş'tan taştığını kabul etmek zorunda kalıyor** ve büyük bir cinayet işliyorsun.

İşlediğin Dördüncü Cinayet Şu:

Oturmak ya bir ihtiyaçtan ya da zevkten ileri gelir. Oturmanın bir sebebi, yorulma ve dinlenmeye olan ihtiyaçtır. Allah ise yorulmaktan ve dinlenmeye muhtaç olmaktan münezzehdir.

Oturmanın diğer bir sebebi de keyif almaktır. Allah ise, bu manada keyiften de münezzehdir.

Bizim inancımıza göre, Allah mekândan münezzeh olduğu için, Allah'a böyle bir ihtiyaç ve keyif alma atfedilemez. Sen ise Allah'ın Arş'ta oturduğunu kabul etmekle; **Allah'ın dinlenmeye muhtaç olduğunu veya oturmakla keyif aldığını kabul etmek zorunda kalıyor** ve büyük bir cinayet işliyorsun.

İşlediğin Beşinci Cinayet Şu:

Arş'ın üzerinde oturan, hareket edip bir yerden başka bir yere geçmeye ya muktedirdir yahut onun için böyle bir şey mümkün değildir. Eğer bir yerden başka bir yere geçmeye muktedirse, **o zaman hareketin ve durmanın mahalli haline gelmiş olur.** Bu durumda da zorunlu olarak, sonradan yaratılmış bir varlık olur. Çünkü bu sıfatlar, sonradan yaratılana aittir. Eğer ikinci ihtimal olan, hareket edip geçmeye muktedir değilse, **o zaman bağlanmış ve mahkûm bir varlık gibi olur.**

Bizim inancımıza göre, Allah mekândan münezzeh olduğu için, bu iki durum da Allah için söz konusu değildir. Sen ise Allah'ın Arş'ta oturduğunu kabul etmekle; bu iki durumdan birini kabul etmek zorunda kalıyor ve büyük bir cinayet işliyorsun.

İşlediğin Altıncı Cinayet Şu:

Allah'a mekân atfettiğine göre; **Allah ya her mekânda vardır ya da bir mekândadır.** Eğer her mekânda ise, o zaman Allah'ın, pislik ve necaset mekânlarında da bulunduğunu kabul etmen gerekir. Bunu ise hiçbir akıl sahibi söylemez. Eğer Allah, bütün mekânlarda değil de sadece Arş'ta bulunuyorsa, **o zaman kendini o mekâna mahkûm etmiş olur.** Bu ise Allah hakkında imkânsızdır.

Bizim inancımıza göre, Allah mekândan münezzeh olduğu için, bu iki durum da Allah için söz konusu değildir. Sen ise Allah'a mekân atfetmekle; bu iki durumdan birini kabul etmek zorunda kalıyor ve büyük bir cinayet işliyorsun.

İşte senin **“Allah Arş'ta oturmuştur.”** sözün, böyle cinayetleri netice veriyor. Sen Allah'ın arşta olduğunu söylerken, bu neticeleri hiç düşündün mü?

“Allah'ın Arş'ta oturduğu” sözü, sana ne kadar masum bir söz gibi geldi değil mi? Ama iş böyle değilmiş. Bir sözü kabul ettin mi, neticelerini de kabul etmek zorunda kalırsın.

“Allah Arş'tadır.” diyenler, Arş'ı melekler taşıırken Allah nerede olacak?

“Allah'ın Arş'ta oturduğunu” söyleyenlere bir soru soracağız. Hakka suresi 17. ayette şöyle buyrulmuş:

وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ O gün Rabbinin arşını, onların üstünde olan sekiz melek taşır.

Mezkûr ayetin açık ifadesiyle, **mağşer günü Arş'ı sekiz melek taşıyacaktır.** Şimdi, **“Allah Arş'ta oturmaktadır.”** diyen kişiye, şu soruyu soruyoruz:

- Melekler Arş'ı taşıırken Allah nerede olacak?

Eğer **“Allah Arş'ın üzerinde olacak.”** dersen, bu durumda, meleklerin Allah'ı taşıması lazım gelir. Bu mümkün değildir. Çünkü Allah, mahlukunu koruyup gözetendir. Mahluk olan, Allah'ı ne koruyabilir, ne gözetebilir, ne de taşıyabilir. Demek bu şık batıldır.

Eğer “Yok, Allah Arş’ın üzerinde olmayacak.” dersen, bu sefer de şu soruyu sorarız: Allah o zaman nerede olacak?

Eğer “Allah hiçbir yerde olmayacak.” dersen, Allah’ın mekândan münezzehtir olduğunu kabul etmiş olursun. Bu durumda, Allah’ın Arş’ta oturduğunu iddia etmen batıl olur.

Yok Eğer “Allah mekândan münezzehtir değildir.” dersen, o zaman, Allah’ın Arş’tan inince gideceği yeri söylemen gerekiyor.

Gördün mü, batıl itikadın seni nasıl bir duruma soktu. Bizim inancımıza göreyse, Allah mekândan münezzehtir olduğu için, bu soruların hiçbiri bize sorulamaz.

Netice olarak deriz ki şu üç şıktan birisini kabul etmek zorundasın:

1. Melekler Arş’ı taşıırken Allah Arş’ın üzerinde olacak.

2. Melekler Arş’ı taşıırken Allah Arş’ın üzerinde olmayıp başka bir mekânda olacak. Bu şıkkı kabul ediyorsan, Allah’ın gideceği mekânı bize söylemelisin.

3. Allah mekândan münezzehtir. Eğer bu şıkkı kabul ediyorsan, Allah’ın Arş’ta oturduğu inancından tövbe etmelisin. Çünkü mekândan münezzehtir olan zat, hiçbir mekânda olmaz ve hiçbir yere oturmaz. Biz Ehl-i sünnet mensupları, elhamdülillah üçüncü şıkkı kabul ediyoruz.

Kur’an’daki mecaz ve teşbihlerin hikmeti nedir?

Bu sorunun cevabı için önce Kur’an’da mecaz ve teşbih konusunu işleyeceğiz.

Bir kelime, kendi manasında kullanılırsa “**hakikat**” olur. Eğer asıl manasından başka bir manada kullanılır ve kendi manasında kullanılmasına engel bir hal bulunursa “**mecaz**” olur. Mesela, “**bülbül**” kelimesini kuş için kullandığımızda, “**hakikat**” olur; güzel sesli birisi hakkında kullandığımızda, “**mecaz**” olur.

Teşbih ise, aralarında maddi veya manevi bir münasebet bulunan iki şeyi birbirine benzetme sanatıdır.

Kur'an'da mecaz ve teşbih vardır. İbni Teymiye ve onun görüşlerini kabul eden bazı kimseler, mecazı ve teşbihi inkâr ettikleri için, ayetlerin zahirini hakikat zannetmişler. Bu sebeple de bir temsil olan **“Rahman Arş'a oturdu.”** ayetini, gerçek kabul edip, Allah'ın arşta oturduğu fikrini kabullenmişler.

Bizler burada, Kur'an'da mecaz ve teşbihin niçin olması gerektiğini anlatacağız. Bir sonraki konuda da Kur'an'daki mecaz ve teşbihlere örnekler vereceğiz.

Meselemize şu soruyla başlayalım:

- Kur'an kime inmiştir? Ve Allah Kur'an vasıtasıyla, kiminle konuşmaktadır?

Kur'an insana inmiştir ve Allah'ın muhatabı insandır. **Madem Kur'an insana indirildi, o zaman tarz-ı beyanı, insanın anlayabileceği şekilde olmalıdır.** Yani hitabı, insanların konuşma tarzına uygun olmalı ve bu sayede, Kur'an'ı okuyan manasını kolayca anlamalıdır.

Malumdur ki: Çocukla konuşan, çocukça konuşur. Çocuklar gibi çat-pat ederek konuşur ki, çocuk onu anlayabilsin. Bir doktor size hastalığınızı anlatırken, anlayabileceğiniz şekilde anlatır. Eğer anlatımında sizi esas almayıp, kendi bilgisini esas alsın ve tıbbi terimlerle konuşsa, siz bundan hiçbir şey anlamazsınız... Yine bir avukata gitseniz, avukat meseleyi size hukuk diliyle anlatmaz, sizin anlayabileceğiniz şekilde anlatır. Bu, her meslek erbabı için geçerlidir.

Zira **konusmaktan murat, meramımızı karşımızdakine anlatmaktır.** Karşımızdakinin fehmını ve anlayışını göz önünde bulundurmadan konuşuyorsak ve o kişi bizi anlayamıyorsa, bu konuşmanın manası yoktur ve hikmetsiz bir konuşmadır. Bundan dolayıdır ki, **edipler ve ehl-i belagat, ince hakikatleri tasavvur, dağınık manaları tasvir ve ifade için, temsil ve teşbihlere müracaat ederler.**

İşte Allah Teâlâ, hikmeti ve merhameti icabı, **Kur'an'da insanın anlayabileceği tarzla konuşmuş**. Bizlerin ülfeti olan temsil ve teşbihleri kullanmış. Bizler nasıl ki aramızda konuşurken mecaz yapıyor, teşbih yapıyorsak, **Allah da bazı yüksek hakikatleri mecaz ve teşbih yoluyla bizlere bildirmiş**.

Kur'an, bütün insanlara indirilmiş umumi bir muallim ve mürşittir. Ders halkasında oturan nev'i beşerdir, insandır. İnsanların ekserisi ise, alim değil avamdır. **Mürşidin nazarında, az çoğa tabidir.** Yani umumi irşadını, azların hatırı için onların seviyesine göre yapmaz. Zaten avama yapılan konuşmalardan, havas hissesini alır. Eğer avam esas kabul edilmeyip, havasa göre konuşulursa, avam o yüksek konuşmaları anlamayacağı için, hakikatten mahrum kalır.

İşte **Allah, insanların ekserisi, Kur'an'ın irşadından mahrum kalmasın diye, hitabında avamı esas yapıp, onların ülfetinde olan üslup ve teşbihlerle konuşmuştur.**

Avam, ülfetlerinde olan ifade ve lafızlardan fikirlerini ayıramadıkları için, çıplak hakikatleri anlayamaz. Ancak o yüksek hakikatler onlara, ülfet ettikleri ifadelerle anlatılmalıdır. Bu ifade şekline **“Tenezzülât-ı İlahiye”** denir. **Tenezzülât-ı ilahiye, Allah'ın beşerin anlayışını göre konuşmasıdır.** Bu, insanların zihinlerini hakikatten kaçırmamak için ilahî bir okşamadır.

Kur'an'daki teşbih ve temsiller, hakikate geçebilmek için bir vesiledir. Yoksa o teşbihlerin hakiki manası kastedilmemiştir.

Demek, **müteşabihat** denilen Kur'an'ın üslûpları, hakikatlere geçmek için ve en derin incelikleri görmek için, insanların gözüne bir dürbün veya numaralı birer gözlüktür.

İbni Teymiye, bu anlattıklarımızı bilmediği için, Kur'an'ın teşbih ve temsillerini hakikat zannetmiş; hem sapmış, hem de binleri saptırmış. Zannına göre demiş ki, **“Allah mecaz ve teşbihle konuşmaktan münezzehtir.”** Bilememiş ki, **konuşmada esas olan, muhatabın durumu-**

dur, konuşanın durumu değildir. Muhatabın seviyesi neyse, konuşma ona göre yapılır ve onun anlayış ve fehmi esas alınır. Eğer böyle yapılmazsa, konuşma anlaşılamayacağı için, abes ve boş bir konuşma olur. Allah ise abes iş yapmaktan münezzektir. **Dolayısıyla hikmet-i ilahi, kelamında mecaz ve teşbihlerin bulunmasını iktiza etmiştir.**

Burada anlatmaya çalıştığımız meseleyi, Üstad Bediüzzaman Hazretlerinin eserinden istifade ederek iktibas yapmaya çalıştık. Elbette Üstad Hazretlerinin üslubundaki kuvveti muhafaza edemedik. Bu meseleyi, Risale-i Nur Külliyyatı'ndan okumanızı tavsiye ediyoruz.

Kur'an'daki mecaz ve teşbihlere örnekler.

Burada, Kur'an'daki mecaz ve teşbihlere örnekler verecek ve mecazı kabul etmeyen İbni Teymiye ve tabilerinin, neleri kabul etmek zorunda olduklarını göstereceğiz.

Birinci Örneğimiz, Allah'ın unutmamasıyla ilgili ayetlerdir. A'raf suresi 51. ayette şöyle buyrulmuş:

فَالْيَوْمَ نَنْسَاهُمْ كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَذَا Biz de onları unuttuk, onların bu kavuşma gününü unuttuğu gibi.

Tevbe suresi 67. ayette şöyle buyrulmuş:

نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ Onlar Allah'ı unuttu, Allah da onları unuttu.

Secde suresi 15. ayette şöyle buyrulmuş:

إِنَّا نَسِينَاكُمْ Şüphesiz biz sizi unuttuk.

Bu ayet-i kerimelerde, **Allah'ın unuttuğundan bahsedilmektedir.** Biz Kur'an'da mecazı kabul edenler, buradaki unutmayı, **Allah'ın rahmeti cihetiyle unutmaması**, yani onlara rahmetiyle muamele etmemesi ve iyilikte bulunmaması şeklinde anlıyoruz. Ve Allah'ı unutmaktan tenzih ediyoruz.

Peki, siz ey İbni Teymiyeciler, siz bu ayetleri nasıl anlıyorsunuz? Sizler “**Kur’an’da mecaz yoktur.**” diyorsunuz. O halde ayetteki unutmayı, gerçek manasında anlamak zorundasınız. Bu durumda da **Allah’ın unuttuğunu kabul etmek zorundasınız.**

- Sizin inandığınız Allah unutuyor mu?
- Siz, unutan bir mabuda mı iman ediyorsunuz?
- Kur’an’daki mecazı inkârla, neyi kabul etmek zorunda kaldığınızı gördünüz mü?..

İkinci Örneğimiz, **Allah’ın eli olduğu ile ilgili ayettir.** Sad suresi 75. ayette şöyle buyrulmuş:

مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ **Allah dedi ki: Ey İblis** قَالَ يَا رَبِّ **Seni secde etmekten ne men etti?** لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ **Benim iki elimle yarattığım şeye** -yani Hz. Âdem’e-

Bu ayet-i kerimede, **Allah’ın Hz. Âdem’i, iki eliyle yarattığından bahsedilmektedir.** Biz Kur’an’da mecazı kabul edenler, buradaki iki eli, **Allah’ın kudretiyle tefsir ediyor ve “el”den murat “kudrettir” diyoruz.** Bu izahla da Allah’ı, eli olmaktan tenzih ediyoruz.

Peki, siz ey İbni Teymiyeciler, siz bu ayeti nasıl anlıyorsunuz? Sizler “**Kur’an’da mecaz yoktur.**” diyorsunuz. O halde ayetteki iki eli, gerçek manasında anlamak zorundasınız. Bu durumda da **Allah’ın iki elinin olduğunu kabul etmek zorundasınız.** Allah, Hz. Âdem’i topraktan yarattığını beyan buyurmuş. O halde size göre, -haşa, yüz bin defa haşa- Allah toprağa çömeldi ve iki eliyle topraktan Hz. Âdem’i mi yarattı?

- Siz, iki eli olan ve eliyle topraktan insan yapan bir mabuda mı iman ediyorsunuz?

- Kur’an’daki mecazı inkârla, neyi kabul etmek zorunda kaldığınızı gördünüz mü?..

Üçüncü Örneğimiz, **Allah'ın yüzü olduğu ile ilgili ayettir.** Bakara suresi 115. ayette şöyle buyrulmuş:

فَأَيْنَمَا تُولُوْنَ Onun için her nereye dönerseniz فَتَمَّ وَجْهَ اللَّهِ Allah'ın yüzü oradadır. **وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ** **Doğu da batı da Allah'ındır.**

Bu ayet-i kerimede, **Allah'ın yüzü olduğundan bahsedilmektedir.** Biz Kur'an'da mecazı kabul edenler, buradaki yüzü, **Allah'ın rızasıyla tefsir ediyor ve yüzden murat “rızay-ı ilahidir” diyoruz.** Bu izahla da Allah'ı, yüzü olmaktan tenzih ediyoruz.

Peki, siz ey İbni Teymiyeciler, siz bu ayeti nasıl anlıyorsunuz? Sizler **“Kur'an'da mecaz yoktur.”** diyorsunuz. O halde ayetteki yüzü, gerçek manasında anlamak zorundasınız. Bu durumda da **Allah'ın yüzünün olduğunu kabul etmek zorundasınız.** Ve biz her nereye dönsek o yüz oradaysa, bu durumda Allah'ın yüzünün, dünyayı çevrelemesi ve kuşatması lazım. Ancak bu durumda nereye dönsek, Allah'ın yüzüyle karşılaşırız...

- Siz, insanlar gibi yüzü olan ve yüzü, bütün dünyayı çevreleyen bir mabuda mı iman ediyorsunuz?

- Kur'an'daki mecazı inkârla, neyi kabul etmek zorunda kaldığınızı gördünüz mü?

Kardeşlerim, Kur'an'daki mecazın ve teşbihin varlığını ispat etmek, çok önemli. Çünkü Allah'ın Arş'ta olduğunu iddia edenler, Kur'an'daki mecazı inkâr ediyorlar ve ayetin zahirini hakiki kabul ediyorlar. Biz ilk önce onların, **“Kur'an'da mecaz yoktur.”** sözünü çürütmeliyiz. Bu sözü çürüttükten sonra da Allah'ın Arş'a oturmasıyla ilgili teşbihin, manasını izah etmeliyiz.

“Kur'an'da mecaz yoktur.” sözünü çürütmeden, Allah'ın Arş'a oturmasındaki teşbihi izah etmek, manasızdır. Çünkü bu durumda bize, **“Kur'an'da mecaz yok.”** derler ve izahımızı kabul etmezler. Bu sebeple, Kur'an'daki mecazın örneklerini çoğaltmalıyız; bu durum netleştikten sonra Allah'ın Arş'a oturmasındaki manayı izah edebiliriz.

Dördüncü Örneğimiz, Allah'ın yerde ve gökte olduğu ile ilgili ayettir. Enam suresi 3. ayette şöyle buyrulmuş:

O Allah, göklerde ve yerededir. وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ

Bu ayet-i kerimede, Allah'ın hem göklerde hem de yerde olduğundan bahsedilmektedir. Biz Kur'an'da mecazı kabul edenler, bunu, Allah'ın isim ve sıfatlarıyla her yerde olduğuyula izah ediyoruz. Yani “Allah ilmiyle, kudretiyle ve diğer isimleriyle her şeyi ihata etmiştir.” diyoruz. Bu izahla da Allah'ı, bir mekânda olmaktan tenzih ediyoruz.

Peki, ey İbni Teymiyeciler, siz bu ayeti nasıl anlıyorsunuz? Sizler “Kur'an'da mecaz yoktur.” diyorsunuz. Bu sebeple de “Rahman Arş'a oturdu.” ayetini hakiki kabul ediyor ve Allah'ın Arş'ta olduğunu söylüyorsunuz. Şimdi mezkûr ayette, Allah'ın göklerde ve yerde olduğu bildirilmiş. O halde bu ayeti de hakikat kabul etmek zorundasınız. Bu durumda da şu ortaya çıkıyor:

Siz Allah'ın Arş'ta oturduğunu kabul etmekle; Allah'ın maddi bir varlık ve cisim olduğunu kabul etmek zorundasın. Çünkü bir mekânda oturmak, cisim olan maddi bir varlığın sıfatıdır. Şimdi karşınıza başka bir ayet daha çıktı ve Allah'ın göklerde ve yerde olduğunu bildirdi. Bu durumda size göre, Allah üçe ayrılmalı ve her bir cüzü bir mekânda olmalı. Zira maddi bir varlık, aynı anda üç yerde olamaz. Aynı anda üç yerde olmasının tek yolu, parçalanıp üçe bölünmesidir. Bu durumda da Allah'ın üçe bölündüğünü, bir parçasının Arş'ta, diğer parçasının göklerde ve bir diğer parçasının da yerde olduğunu kabul etmek zorundasınız.

- Siz, parçalanmış ve cüzlere ayrılmış bir mabuda mı iman ediyorsunuz?
- Kur'an'daki mecazı inkârla, neyi kabul etmek zorunda kaldığınızı gördünüz mü?

Beşinci Örneğimiz, Allah'ın her varlığın perçeminden tuttuğu ile ilgili ayettir. Hud suresi 56. ayette şöyle buyrulmuş:

Hiçbir canlı yoktur ki, Allah onun perçeminden tutuyor olmasın. مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا

Bu ayet-i kerimede, Allah'ın, bütün varlıkların perçeminden tuttuğundan bahsedilmektedir. Perçem, alna düşen saçtır. Biz Kur'an'da mecazı kabul edenler, Allah'ın, varlıkların perçeminden tutmasını, **Allah'ın onlara hakim olması, onları idare etmesi, tasarrufu altında bulundurması** gibi manalarla izah ediyoruz. Bu izahla da Allah'ı, canlılar adedince eli olmaktan; bu ellerle varlıkların perçemini tutmaktan ve varlıklarla maddi bir temasa girmekten tenzih ediyoruz.

Peki, ey İbni Teymiyeciler, siz bu ayeti nasıl anlıyorsunuz? Sizler **“Kur'an'da mecaz yoktur.”** diyorsunuz. Mezkûr ayette, **Allah'ın bütün canlıların perçeminden tuttuğu** bildirilmiş. O halde bu ayeti de hakikat kabul etmek zorundasınız. Bu durumda da şu ortaya çıkıyor:

Haşa, **Allah'ın canlılar adedince elleri var ve her eliyle bir canlının perçemini tutmuş.** Allah ile varlıklar arasında, böyle maddi bir temas var.

- Siz, milyarlarca eli olan ve bu ellerle perçemlerden tutan bir mabuda mı iman ediyorsunuz?

- Kur'an'daki mecazı inkârla, neyi kabul etmek zorunda kaldığınızı gördünüz mü?

Altıncı Örneğimiz, Allah'ın iki elinin açık olduğu ile ilgili ayettir. Maide suresi 64. ayette şöyle buyrulmuş:

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ Yahudiler dediler ki: Allah'ın eli bağıdır. غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلَعْنُوا بِمَا قَالُوا Dedikleri yüzünden elleri bağlansın ve lanete uğrasınlar. بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ Bilakis Allah'ın iki eli de açıktır. يَنْفِقُ كَيْفَ Dilediği gibi infak eder. يَشَاءُ

Bu ayet-i kerimede, **Allah'ın iki elinin açık olmasından** bahsedilmektedir. Biz Kur'an'da mecazı kabul edenler, Allah'ın iki elinin açık olmasını, **Allah'ın cömert olmasıyla izah ediyoruz.** Bu izahla da Allah'ı, insanlar gibi el sahibi olmaktan ve ellerinin açık olmasından tenzih ediyoruz. Diyoruz ki: **“Bu sıfatlar, insanlara ait sıfatlardır. Allah, insanî sıfatla sıfatlanmaktan münezzehtir.”**

Peki, ey İbni Teymiyeciler, siz bu ayeti nasıl anlıyorsunuz? Sizler **“Kur’an’da mecaz yoktur.”** diyorsunuz. Mezkûr ayette, **Allah’ın iki elinin açık olduğu** bildirilmiş. O halde bu ayeti de hakikat kabul etmek zorundasınız.

- Siz, iki eli açık olan bir mabuda mı iman ediyorsunuz?

Hem ayetin başında, **Yahudilerin: “Allah’ın eli bağlıdır.”** dedikleri bildirilmiş. Size göre Yahudiler bu sözü söylerken, **“Allah’ın mad-di elleri var ve bu eller bağlıdır.”** manasını mı kastetmişler? Yoksa *-haşa-* Allah’ın cimri olduğunu mu kastetmişler. Mecazı inkâr ederseniz, birinci ihtimali kabul etmek zorundasın. Hâlbuki elin bağlı veya açık olması, mecaz bir ifadedir. Cimri insan için; **“eli sıkıdır, eli bağlıdır”**, deriz. Cimri kişinin eli olmasa da bu söz doğrudur. Yine cömert kişi için; **“eli açıktır”**, deriz. Cömerdin eli olmasa da bu söz doğrudur.

Ayrıca ayette bu mananın kastedildiği, ayetin sonuyla da bellidir. Ayetin sonunda, **يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ Dilediği gibi infak eder,** buyurulmuş. Bu beyan da ispat eder ki, elin açık olması, cömertlikten kinayedir.

Yedinci Örneğimiz, Allah’ın binalara temellerinden geldiği ve binaları yıktığı ile ilgili ayettir. Nahl suresi 26. ayette şöyle buyrulmuş:

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ Şüphesiz onlardan öncekiler de tuzak kurmuştu. فَأَتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ Fakat Allah binalarına temellerinden geldi فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ ve tavan tepelerinden üzerlerine çöktü.

Bu ayet-i kerimede, **Allah’ın binalara temellerinden geldiği ve binaları yıktığı**ndan bahsedilmektedir. Biz Kur’an’da mecazı kabul edenler, bunu, **Allah’ın azabının gelmesiyle izah ediyoruz.** Yani **“Allah’ın azabı gelmiş ve onların binalarını yıkmıştır.”** diyoruz. Bu izahla da Allah’ı, bir binaya gelip, eliyle binayı yıkmaktan tenzih ediyoruz.

Peki, siz ey İbni Teymiyeciler, siz bu ayeti nasıl anlıyorsunuz? Sizler **“Kur’an’da mecaz yoktur.”** diyorsunuz. Bu sebeple de **“Rahman Arş’a oturdu.”** ayetini hakiki kabul ediyor ve Allah’ın Arş’ta olduğunu söylüyorsunuz.

Şimdi mezkûr ayette, Allah'ın binalara temellerinden geldiği ve binaları yıktığından bahsedilmektedir. O halde bu ayeti de hakikat kabul etmek zorundasınız. Bu durumda da şuna inanacaksınız:

Allah, asi bir kavmin binalarını yıkmak isteyince, Arş'tan iniyor ve o şehre geliyor. Elleriyle de bu binaları yıkıyor... Kur'an'daki mecazı inkârla, neyi kabul etmek zorunda kaldığınızı gördünüz mü?

Sekizinci Örneğimiz, bu dünyada kör olanın, ahirette de kör olduğu ile ilgili ayettir. İsra suresi 72. ayette şöyle buyrulmuş:

o فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَى Kim bu dünyada kör ise وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَى ahirette de kördür.

Bu ayet-i kerimede, **bu dünyada kör olanın, ahirette de kör olduğu** bildirilmektedir. Biz Kur'an'da mecazı kabul edenler, buradaki körlüğü, kalbin kör olmasıyla izah ediyor ve diyoruz ki: Bu dünyada hakikatlere karşı kalbi kör olanlar, yani kâfirler, ahirette kör olarak haşr edileceklerdir. Dünyada kör olan müminler ise, cennette asla kör olmayacaktır. Ayetin hükmü mecazdır, maddi körlük kastedilmemektedir...

Peki, siz ey İbni Teymiyeciler, siz bu ayeti nasıl anlıyorsunuz? Sizler **“Kur'an'da mecaz yoktur.”** diyorsunuz. Mezkûr ayette, **bu dünyada kör olanın, ahirette de kör olduğu** bildirilmiş. O halde şunu kabul etmek zorundasınız: Bu dünyada kör olanlar, cennete girse de kör olarak girecekler ve cennetin hiçbir nimetini göremeyeceklerdir. Bu durumda size göre, mesela kör sahabe olan Ümmi Mektûm Hazretleri; hakkında ayetler inen o büyük kahraman; cennette kör olacak ve cennetin hiçbir nimetini göremeyecek... Buna mı inanıyorsunuz? **“Kur'an'da mecaz yoktur.”** sözünüzün, sizi nereye götürdüğünü gördünüz mü?

Dokuzuncu Örneğimiz, kadın ve erkeğin, birbirini için elbise olması ile ilgili ayettir. Bakara suresi 187. ayette şöyle buyrulmuş:

O kadınlar sizin için bir elbisedir وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَّهِنَّ ve siz de onlar için bir elbisesiniz.

Bu ayet-i kerimede, **kadın ve erkeğin birbiri için elbise olmasın-**dan bahsedilmektedir. Biz Kur'an'da mecazı kabul edenler diyoruz ki: Ayetteki “**elbise olmak**” ifadesi mecazdır. Bununla şu manalar kastedilmiştir:

1. Nasıl ki insan elbisesiz duramazsa, kadın ve erkek de birbiri olmadan duramaz.

2. Elbise insanı sardığı gibi, kadın ve erkek de birbirini sarar.

3. Elbise insanın ayıbını örttüğü gibi, kadın ve erkek de birbirinin ayıbını örter.

İşte kadın ve erkeğin birbiri için elbise olması, bu ve benzeri manaları ifade etmektedir. Bizler böyle diyor ve ayeti mecaza hamlediyoruz.

Peki, siz ey İbni Teymiyeciler, siz bu ayeti nasıl anlıyorsunuz? Sizler “**Kur'an'da mecaz yoktur.**” diyorsunuz. Kur'an'da mecaz yoksa kadın ve erkek birbirine nasıl elbise olmuştur? Elbise giyilen şeydir. Ben bugüne kadar, bir kadını giyen erkek ya da bir erkeği giyen kadın görmedim. Yine bugüne kadar, erkek ve kadının, elbise gibi asıldığını da görmedim. Ayetteki elbise ifadesi hakikat olsaydı, herhalde bunları görmemiz lazım gelirdi...

Bu kadar ayetler karşısında, hâlâ nasıl “**Kur'an'da mecaz yoktur.**” diyebiliyorsunuz, bunu anlayamıyoruz...

Onuncu Örneğimizde, farklı bir tahlil yapacağız.

Kur'an'da mecazı kabul etmeyenler, **Allah'a uzuv atfeden ayetleri, hakikat kabul etmek zorundadırlar.** Bu durumda da Allah'ın uzuvlardan ve cüzlerden meydana geldiğini, kabul etmiş olurlar. Bunu yaptıklarında iki seçenekleri vardır:

Ya Kur'an'da bahsedilen uzuvlara bir ilavede bulunmayacaklar ya da bu uzuvlara, başka uzuvlar ilave edecekler. İkinci şık muhaldir. Çünkü Allah'ın bildirmediği uzuvları, Allah'a atfetmek olamaz. O halde, **Kur'an'da bildirilen uzuvları kabulle yetinecekler.** Bu durumda bakın, mecazı kabul etmeyenler, Allah'ı nasıl tasvir etmek zorunda kalacaklar:

1. Kasas, 28/88'de: **“O'nun yüzü hariç, her şey yok olucudur.”** buyrulmuş. Allah'ın yüzünden başka her şey yok olucuydu, Allah sadece yüzden ibarettir.

2. Bakara, 2/115'te: **“Her nereye dönerseniz, Allah'ın yüzü oradadır.”** buyrulmuş. Biz her nereye dönsek o yüz oradaysa, bu durumda Allah'ın yüzünün, dünyayı çevrelemesi ve kuşatması lazım. Demek Allah bir yüzden ibaret ve yüzü dünyayı kuşatmış.

3. Kamer, 54/14'de: **“Gözlerimin önünde akıp gider.”** buyrulmuş. Buna göre, dünyayı kuşatan o yüzde, çok gözler var.

4. Yasin, 36/71'de: **“Ellerimizle yaptık.”** buyrulmuş. Buna göre, o yüzde çok eller var.

5. Kalem, 68/ 42'de: **“O gün baldır açılır.”** buyrulmuş. Buna göre, o yüzde tek bir bacak var ve bu bacağın baldırı o gün açılacak.

İşte bu tasvirde, üzerinde pek çok gözlerin olduğu, çok ellerin bulunduğu ve tek bir bacağın olduğu bir yüz parçası ortaya çıkar. Bu ortaya çıkan şeklin, en çirkin şekil olduğu malumdur. Kur'an'da mecazı kabul etmeyenler, Allah'ı bu şekilde kabul etmek zorundadırlar.

Biz Kur'an'da mecazı kabul edenler ise, bütün bu lafızları, mecaz ve teşbih kabul ediyor ve Allah'ı böyle bir çirkinlikten tenzih ediyoruz. Ve diyoruz ki; cennetin bütün güzelliği, Allah'ın cemalinin zayıf bir gölgesi ve o güzelliğin bir tecellisidir.

Ey mecazı inkâr eden İbni Teymiyeciler! Size günah olarak, bu Allah tasviriniz yeter. Yok eğer, **“Biz Allah'ı böyle tasvir etmiyoruz.”** diyorsanız, o halde siz, mecazı kabul etmek zorundasınız. Bunu kabul ettiğinizde de Allah'ın arşa oturmasının da bir mecaz olduğunu kabul lenmelisiniz.

İşte size iki yol: Ya **“Kur'an'da mecaz yoktur.”** diyecek ve tarif ettiğimiz Allah tasvirini kabul edeceksiniz. Çünkü bu tasvir, ayetlerin zahiri manasına dayanıyor. Ya da bu tasviri kabul edemiyorsanız, o za-

man Kur'an'daki mecazı kabul edeceksiniz. Bunu kabul ettiğinizde de Allah'ın arşta olduğu ayetinin, bir teşbih olduğunu kabul ederek, bu batıl fikirden vazgeçeceksiniz. Başka bir yolunuz yok.

Bu örnekle, mecaz ve teşbihe ait 10 örneği tamamladık.

Daha önce de dediğimiz gibi, Kur'an'daki mecazın ve teşbihin varlığını ispat etmek, çok önemli. Çünkü Allah'ın Arş'ta olduğunu iddia edenler, Kur'an'daki mecazı inkâr ediyorlar ve ayetin zahirini hakiki kabul ediyorlar. Biz ilk önce onların, **“Kur'an'da mecaz yoktur.”** sözünü çürütmeliyiz. Bu sözü çürüttükten sonra, Allah'ın Arş'a oturmasıyla ilgili teşbihin manasını izah edebiliriz. Bu sebeple, **Kur'an'daki mecaza dair 10 örnek** vermeyi uygun gördük.

İnanın sıkılmayacağınızı bilsek, ۱۰'den fazla örnek verebiliriz. Herhalde ۱۰ örnek, meselemizi ispat için kâfidir.

Allah'ın Arş'a istivasının manası nedir?

Bu dersimizde, **“Allah Arş'a oturdu.”** ayetinin, manasını izah edeceğiz.

Bundan önceki derslerimizde, Kur'an'daki mecaz ve teşbihin hikmetini izah etmiş ve bununla ilgili 10 örnek vermiştik. Bu örneklerle de Kur'an'daki mecazın varlığını ispat etmiştik. **“Allah Arş'a oturdu.” ifadesi de mecaz bir ifadedir** ve burada bir teşbih yapılmıştır. Hakiki oturma söz konusu değildir. Allah oturmaktan, ayakta durmaktan ve diğer insanî sıfatlardan münezzehtir.

Bizler kendi konuşmalarımızda, bu tip teşbihleri çok kullanırız. Mesela, büyük bir şirket hakkında, **“Falanca koltuğa oturdu.”** desek, bununla hakiki bir oturmayı kastetmeyip; falancanın idareyi eline aldığı ve artık işleri onun yöneteceğini kastederiz. Bu kişi bir koltuğa oturmasa da bu söz doğrudur. Çünkü bununla, hakiki oturma kastedilmeyip, işleri ele alma manası kastedilmiştir.

Şirket için “**koltuğa oturma**” ifadesini kullanırken; bir memleket için, “**Tahta oturma**” ifadesini kullanırız. Birisi bir memlekete hükümdar olsa, “**Falanca tahta oturdu.**” deriz. Bu sözümüzle, ne hakiki tahtı, ne de hakiki oturmayı kastederiz. Kastettiğimiz şey, **falancanın hükümdar olduğu, artık bu devleti onun idare ettiği ve her işten onun sorumlu olduğudur.**

İşte Allah Teâlâ da bu alemdeki hakimiyetini, müdebbiriyetini, işlerin yegane sahibi olduğunu, ve bütün alemin sultanı olduğunu, “**arşa oturma**” ifadesiyle beyan etmiştir. Âdeta Arş, şu alemin bir tahtı olmuş; Sultan-ı ezel ve ebed olan Allah'ın hakimiyeti de ona oturmakla ifade edilmiştir. Burada ne hakiki oturma vardır, ne de arşın taht olması. Bu bir teşbihtir, bir mecazdır. **Tahta oturma ifadesi; mülkiyet, gücü her şeye yetmek, her şeyi idare ve tedbir etmek manasında kinaye yapılmıştır.**

“**Tahta oturdu.**” ifadesi, “**melik oldu, sahip oldu, hakim oldu**” gibi ifadelerden daha kuvvetli, ve belagatça daha güzeldir. Bu sebeple Rabbimiz, bu kuvvetli ve belîğ ifadeyi tercih etmiş; hakimiyet ve saltanatını, bir teşbihle beyan etmiştir.

Mesele bu kadar basitken, kendine Selefi diyen bir grup insan, bu mecaz ifadeyi hakikat zannetmişler ve Allah'ın Arş'ta oturduğu fikrine sapmışlar. Ne diyelim, Allah onlara hidayet etsin.

Nüzul hadisinin manası nedir?

Nüzul hadisinde Efendimiz (asm) şöyle buyurmuş:

“Gecenin üçte ikisi geçip de son üçte biri kaldığında, Rabbimiz dünya semasına iner ve der ki: Yok mu bana dua eden, duasına ıcabet edeyim. Yok mu benden bir şey isteyen, istediğini ona vereyim. Yok mu benden af dileyen, onu affedeyim.”

Allah'ın Arş'ta olduğunu iddia edenler, bu hadisi gösterip diyorlar ki: Bu hadiste, **Allah'ın dünya semasına indiğinden bahsedilmiş.** Dünya semasına inmek için, üstte olmak lazım gelir. Bu üst mekân da Arş denilen mekândır. Yani onlara göre, Allah zatıyla Arş'ta oturuyor.

Gecenin üçte ikisi geçtiğinde, dünya semasına iniyor.

Kendilerine Selefi diyen bu kişilerin, zerre miskal muhakeme kabiliyeti yok. Hadisteki mecazı, hakikat zannediyorlar. Hadisin manası, o vakitte yapılan ibadetlerin sevabının kat kat olması ve o saatte yapılan dualara çabucak icabet edilmesidir. Yani Dünya semasına inen, Allah'ın zatı değildir; rahmetidir, keremidir, ihsanıdır. Allah o saatlerdeki ihsanının bolluğunu, mecaz bir ifadeyle beyan buyurmuştur. Lakin bu Selefiler ne mecaz bilir ne de teşbih...

Şimdi, mecazı hakikat zanneden Selefilere 6 soru soracağız. Bu soruları işittiklerinde, itikatlarından utanacaklar.

1. Allah dünya semasına niçin iniyor? Hâşâ, Arş'tayken dünyada dua edenlerin sesini işitemiyor ve onları göremiyor da seslerini işitmek ve kimlerin dua ettiğini görmek için mi dünya semasına iniyor? Ey Selefiler! Dünya semasına inmesindeki hikmet nedir?

2. Hadi Allah indi diyelim. İyi de biz Allah'ın bu nidasını işitmiyoruz. İşitmediğimiz bir sözü, Allah her gece niçin söylesin? Siz, sizi duymayan birisine devamlı seslenir misiniz? Ey Selefiler! Allah'ın her gece böyle nida etmesinde ne fayda vardır?

3. Hadis-i şeriflerle bildirilmiştir ki: Bütün kâinatı alıp, kürsü denilen makama atsak, kâinatın kürsüye nispeti, çöle atılmış yüzük gibidir. Yani kâinat yüzük olsa, kürsü bir çöl olur. Kürsü bu kadar büyüktür. Kürsü'yü alıp Arş'a atsak, kürsü de Arş'ta çöldeki yüzük gibi olur.

Şimdi şunu hayal edin: Eğer Allah Arş'taysa, dünya semasına inmek için önce kürsüye, sonra da dünya semasına inecek. Selefiler, Allah'ın Arş'ı kapladığını söylüyorlar. Bu durumda, Allah kürsüye nasıl sığacak? Kürsü, Arş'a kıyasla çöldeki yüzük gibidir... Hadi kürsüye sığındı, peki dünya semasına nasıl sığacak? Bunun olabilmesi için, Allah'ın Arş'tan inerken küçülmesi lazım gelir.

- Ey Selefiler! Siz, küçülen ve zatı değişikliğe uğrayan bir mabuda mı iman ediyorsunuz?

4. **Ülkelerin geceleri farklı farklı zamanlardadır.** Bir yerde gece olurken, başka bir yerde öğlen, başka bir yerde ikindi, başka bir yerde akşam olmaktadır. **Hadiste belirtilen gecenin o vakti, her an yeryüzünün başka bir tarafına isabet etmektedir.** Bu durumda, Allah'ın devamlı Arş ile dünya arasında mekik dokuması gerekir. Bir ülkede gecenin son üçte biri olduğunda, Allah o ülkeye yakın semaya inmeli; bir boşluk olduğunda tekrar Arşa çıkmalı; sonra hemen başka bir ülkenin semasına inmeli.

- **Ey Selefiler!** Siz böyle, arş ile dünya arasında mekik dokuyan bir mabuda mı iman ediyorsunuz?

5. **Allah Arş'ta iken dünya semasının hakimi ve müdebbiri midir?** Eğer **“hakimi ve müdebbiridir”** derlerse, o zaman biz de deriz ki: **Madem hakimi ve müdebbiri, ne diye dünya semasına iniyor?** Arş'tan da idare edebilir... Yok, **“Hakimi ve müdebbiri değildir.”** derlerse, bu sefer de deriz ki:

- **O zaman Allah Arş'ta iken dünya semasını kim idare ediyor?**
- Ve Allah dünya semasına indiğinden, Arş'ı kim idare edecek?
- Ey Selefiler! Gördünüz mü, batıl itikadınız sizi, hangi sorulara muhata ediyor?

6. Allah'ın dünya semasına indiği ifadesi hakikat kabul edilirse, bu durumda **Allah hakkında, hareketin varlığını kabul etmemiz gerekir.** Yani Allah Arş'tan hareket etti ve dünya semasına indi... Hâlbuki hareket etmek demek, bir evvelki durumdan başka bir halde bulunmak, yani **bir halden başka bir hale intikal etmek demektir.** Bir halden başka bir hale intikal etmek, **sonradan olan bir halin, hareket sahibine hulûlü demektir.** Çünkü hareket eden varlık, hareket etmeden önce başka bir haldedir. Hareketle birlikte bu hali değişmiş, yeni hal ona hulûl etmiştir. **Hâdis olan -yani sonradan olan- hallerin, ezeli olan Allah'a hulûlü, Allah'ın da hâdis olduğu neticesini vermektedir.**

- **Ey Selefiler!** Siz, ezeli olmayan, hâdis olan bir mabuda mı iman ediyorsunuz?

- Yok, **“Rabbimiz ezeldir.”** derseniz, biz de deriz ki: **O halde hâdis sıfatlar, ezeli olan zata nasıl ârız oluyor?**

“Allah nerededir?” Hadisinin Tahlili

Selefilerin delil olarak gösterdiği, **أَيْنَ اللَّهِ “Allah nerededir?”** hadisini tahlil edeceğiz. **أَيْنَ اللَّهِ** hadisi şöyledir:

Efendimiz (asm), bir cariyenin Müslüman olup olmadığını anlamak için, ona, **“Allah nerededir?”** diye sormuş. Cariye bu soruya cevaben **“Allah göktedir.”** demiş. Daha sonra Efendimiz (asm) **“Ben kimim?”** demiş. Cariye: **“Sen Allah’ın Resulüsün.”** deyince, Efendimiz (asm), onun Müslüman olduğuna hükmetmiş.

Selefiler bu hadisi delil gösterip diyorlar ki: Peygamberimiz (asm), cariyenin **“Allah göktedir.”** sözünü kabul etmiş ve onun Müslüman olduğuna hükmetmiştir. Demek Allah göktedir. Yine bir kimsenin, Müslüman olup olmadığını anlamak için, kendisine bu soru sorulur. Allah’ın gökte olduğunu söylerse, Müslüman olduğuna hükmedilir.

İşte Selefiler böyle diyorlar. Bu derste, onların bu sözünü kökünden çürüteceğiz. Evvela, **mezkûr hadis zayıftır, çünkü hadiste ızdırab vardır.** Hadis ıstılahında ızdırab şudur:

Hadisin senedi sahih dahi olsa, **bir hadis farklı raviler tarafından nakledilir ve hadisin metninde uyumsuzluk olursa, buna ızdırab denir.** Izzırab, hadisin sıhhat derecesini zayıfa düşürür. Şimdi, bu hadisin kaç farklı şekilde rivayet edildiğini görelim:

Birinci rivayeti, biraz evvel zikrettiğimiz haliyle **Atâ b. Yesar** nakletmiştir. Bu hadiste, Efendimiz (asm) **“Allah nerededir?”** diye sormuş. Cariye bu soruya cevaben **“Allah göktedir.”** demiştir.

İkinci rivayet, yine Atâ b. Yesar’dan gelmiştir. Bu rivayette Efendimiz (asm), **“Allah nerededir?”** dememiş; **“Semada kim var?”** diye sorarcasına, **elini yukarıya kaldırıp işaret buyurmuştur.** (*ez-Zehebi, el-Uluvv li'l Aliyyi'l Azim, 1/254*)

Üçüncü rivayet, yine Atâ b. Yesar'dan gelmiştir. Bu rivayet şöyledir: Efendimiz (asm) cariyeye, “Allah’tan başka bir ilah olmadığına şahitlik eder misin?” diye sordu. Cariye “Evet” dedi. “Muhammed’in Allah’ın kulu ve Resulü olduğuna şahitlik eder misin?” diye sordu. Cariye yine “Evet” dedi. (*Abdürrezzak, el-Musannaf, 9/195*)

Hadis bu şekliyle, **Ubeydullah b. Utbe** tarafından da nakledilmiştir. (*Ebu Davud, Eyman, 16; Ahmed İbni Hanbel, 3/452*)

Dördüncü rivayette, cariyeye Efendimiz (asm)’ın sorularına, **sadece işaretle cevap vermiştir.** (*Ebu Davud, Eyman, 16 ; Ahmed İbni Hanbel, 2/291*) Yani Efendimiz (asm) cariyeye, “Allah nerededir?” diye sormuş, cariyeye eliyle yukarıyı işaret etmiştir.

Beşinci rivayette, Efendimiz (asm) cariyeye, “Allah nerededir?” diye değil; “**Rabbin kim?**” diye sormuş. Cariye, eliyle yukarıyı işaret etmiştir. (*İbni Huzeyme, Kitabu’t Tevhid, 123*)

Altıncı rivayette, eliyle işaret etmeyip, başıyla yukarıyı göstermiştir.

Gördüğünüz gibi, hadisin rivayetleri farklı farklıdır. Bir rivayette Efendimiz (asm), “Allah nerededir?” diye sormuş. Başka bir rivayette, “Rabbin kim?” diye sormuş. Diğer rivayette ise sormamış. Sadece elini yukarıya kaldırıp işaret buyurmuş. Başka bir rivayette, “Allah’tan başka bir ilah olmadığına şahitlik eder misin?” diye sormuş. Yine bir rivayette, Cariye: “Allah göktedir.” demiş. Ama diğer bir rivayette böyle dememiş, sadece eliyle yukarıyı işaret etmiş. Diğer bir rivayetteyse, başıyla yukarıyı işaret etmiş.

İşte rivayetlerdeki bu farklılıklar sebebiyle **ıztırab** oluşmuştur. İztırab da hadisin sıhhat derecesini zayıfa düşürmüştür.

Peki, şimdi Selefiler ne yapmalı? Şunu yapmalı: Bu manada sahih bir hadis göstermeli ve bu zayıf hadisi ona dayamalı. Hadi bize bu manada sahih bir hadis gösterebilirler; yapabilirler mi? Hayır yapamazlar. Hatta sahih hadis bulamazlarsa, bari zayıf hadis gösterebilirler. Zayıflar bir araya gelip kuvvet bulsunlar. Peki, bu manada zayıf bir hadis gösterebilirler mi? Hayır, bunu da yapamazlar. Çünkü **bu manada başka hiçbir hadis yoktur.**

Şimdi merak ediyor ve diyorsunuz ki: Efendimiz (asm) bu olaydan başka, bir kimsenin Müslüman olup olmadığını hiç araştırmadı mı, sorgulamadı mı? Yani bu olay tek mi? Yok, Peygamberimiz (asm)’in sorguladığı onlarca olay var. Lakin ne hikmetse, hiçbirinde Peygamberimiz (asm) **“Allah nerededir?”** diye sormuyor. Tek sorduğu soru: **“Rabbin kim?” ve “Ben kimim?”**

Onlarca örnekten 6 tanesini nakledelim:

Birinci hadise, sahabeden **eş-Şerid b. Süveyd** Hazretlerinden nakledilmiştir. eş-Şerid b. Süveyd Hazretleri, Efendimiz (asm)’a gelerek, annesinin, mümin bir cariyeyi özgürlüğe kavuşturmasını vasiyet ettiğini, kendisinin de siyahi bir cariyesi olduğunu söyler. Onu azat etmekle, bu vasiyeti yerine getirmiş olup olmadığını sorar. Efendimiz (asm), cariyeyi kendisine getirmesini söyler. Cariye gelince, Efendimiz (asm) **“Rabbin kimdir?”** diye sorar. Cariye **“Allah”** der. Ardından **“Ben kimim?”** diye sorar. Cariye **“Allah’ın resulüsün.”** der. Bunun üzerine Efendimiz (asm) eş-Şerid b. Süveyd’e der ki: **“Onu azat edebilirsin, zira o mümindir.”** (*Ahmed İbni Hanbel, 4/222, 388-9; İbni Hibban, 1, 419*)

İkinci hadise, buna benzer bir olaydır ve **İbni Ebi Şeybe** tarafından nakledilmiştir.

Bir adam Efendimiz (asm)’a gelerek, annesinin, mümin bir köleyi azat etmeyi adadığını ve kendisinin bir cariyesi olduğunu söyler. Efendimiz (asm), cariyeyi kendisine getirmesini söyler. Cariye gelince, **“Allah’tan başka bir ilah bulunmadığına ve benim Allah’ın resulü olduğuma şahitlik eder misin?”** diye sorar. Cariye **“Evet”** deyince, sahabeye **“Onu azat et.”** der. (*İbni Ebi Şeybe, 7/215*)

Üçüncü hadise, **el-Hakim** tarafından nakledilmiştir. Bu sefer Efendimiz (asm)’e gelen bir kadındır ve yanında siyahi bir cariyesi vardır. Efendimiz (asm), cariyenin mümin olup olmadığını öğrenmek için şu soruları sorar:

“Rabbin kim? Dinin ne? Ben kimim? Namaz kılıyor musun? Benim Allah katından getirdiklerimin hak olduğunu ikrar ediyor musun?” ... Cariyenin, bütün bu sorulara **“Evet”** diye cevap vermesi üzerine, Efendimiz (asm): **“Onu azat et.”** der. (*el-Hakim, 3/258*)

Dördüncü hadise şöyledir: Ramazan hilalini gördüğünü söyleyen bir adamın, mümin olup olmadığını öğrenmek için, Efendimiz (asm) kendisine şöyle sorar: **“Allah’tan başka bir ilah olmadığına ve Muhammed’in O’nun kulu ve resulü olduğuna şahitlik eder misin?”** Adam **“Evet”** deyince, Efendimiz (asm) oruca başlanmasını emreder. (*Ebu Davud, Siyam, 14 ; Nesâî, Siyam, 8 ; Tirmizi, Savm, 7; İbni Mace, Siyam, 6*)

Beşinci hadise şöyledir: Yahudi bir ailenin çocuğu ölüm hastalığındayken, Efendimiz (asm) onun yanına gitmiş ve kendisine şöyle sormuş: **“Allah’tan başka bir ilah olmadığına şahitlik eder misin?”** Çocuk **“Evet”** demiş. Bu sefer Efendimiz (asm) şöyle sormuş: **“Muhammed’in Allah’ın resulü olduğuna şahitlik eder misin?”** Çocuk yine **“Evet”** diye cevap vermiş. Bir süre sonra çocuk vefat ettiğinde, Efendimiz (asm) ve sahabeler, onu yıkayıp defnetmişler. (*Taberani, el-Mu’cemu’l Kebir, 8/67; Heysemi, Mecmâu’z Zevaid, 2/323*)

Altıncı hadise, başta Buhari ve Müslim olmak üzere, pek çok kaynakta zikredilen **İbni Sayyad** kıssasıdır. Efendimiz (asm) İbni Sayyad’a: **“Benim Allah’ın resulü olduğuma şahitlik eder misin?”** diye sormuştur.

Bunlar gibi daha birçok hadise var. Bu örnekler, Efendimiz (asm)’ın, bir kişinin mümin olup olmadığını anlamak için, **“Allah nerededir?”** sorusunu sormayıp, **“Rabbin kim? Ben kimim?”** sorusunu sorduğunu ve kelime-i şehadeti ikrar etmesini istediğini göstermektedir. Bu kadar sahih hadis varken, zayıf bir hadisi delil getirmek mümkün değildir.

Hafız Abdullah b. Muhammed el-Harârî, “Şerhu-s Sıratu-l Müstakim” isimli eserinde şöyle diyor: Cariye hadisi, iki sebepten dolayı sahih değildir.

1. Bu hadis muzdarib bir hadistir. Çünkü birbirinden farklı rivayetleri vardır.

2. Bu hadis, usul kaidelerine muhaliftir. Çünkü dinimizin kurallarına göre, kelime-i şهادeti söyleyen, mümin ve Müslüman olur. Nitekim ۱۰ Sahabenin rivayet ettiği hadis-i şerifte, Efendimiz (asm) şöyle der: **“İnsanlar, Allah’tan başka ilah olmadığına ve benim Allah’ın resulü olduğuma şهادet edinceye kadar savaşmakla emrolundum.”**

“Allah nerededir?” hadisi, zahirine göre alındığı takdirde, bu mütevatir hadise muhaliftir. O zaman ya tevil edilir ya da reddedilir. Çünkü muhaddisler, mütevatir hadislere muhalif olan ve tevil edilemeyen hadisleri reddederler.

Bu makamda şöyle bir soru akla gelebilir:

- **Mezkûr cariyе hadisini İmam Buhari nakletmiştir. İmam Buhari’nin naklettiği bir hadisi, nasıl sahih kabul etmeyiz?**

Buna cevaben deriz ki: İmam Buhari bu hadisi, Sahih’inde zikretmemiş; “Halku ef’âli’l-ibad” isimli eserinde zikretmiştir. **“Bu kitap-taki bütün hadisler sahihtir.”** de dememiştir. Kaldı ki İmam Buhari, Sahih’indeki bir kısım hadisleri de zayıf kabul eder. Bu hadislerin zayıf olduğuna işaret olması için de senetsiz bırakmıştır. Bu meseleyi, hadis savunması isimli eserimizde izah etmiştik. Dileyenler o derse bakabilirler.

Dersimizde buraya kadar, şu noktaları ispat ettik:

1. Cariyе hadisi zayıftır, çünkü hadiste ızdırab vardır.

2. Efendimiz (asm) cariyeden başka kimseye **“Allah nerededir?”** diye sormamıştır. Bu hadis tektir.

3. Efendimiz (asm)’in sorduğu tek soru, **“Rabbin kim? Ben kimim?”** sorusudur ve kelime-i şهادeti ikrar etmesini istemektir.

4. Cariyе hadisi, usul kaidelerine muhaliftir. Çünkü dinimizin kurallarına göre, kelime-i şهادeti söyleyen, mümin ve Müslüman olur.

Bütün bu izahlardan sonra, Selefiler hâlâ inat edip, **“Yok, biz cariye hadisiyle amel ederiz.”** derslerse, şimdi onlara farklı bir izah yapacağız.

Onlara deriz ki: Cariye hadisini sahih dahi kabul etseniz, bu Allah'ın gökte olduğunu ispat etmez. Zira Efendimiz (asm) **أَيْنَ اللَّهِ** diye sormuş. Arapçada **أَيْنَ** kelimesi, sadece mekân için kullanılmaz. **Hem mekân hem de mekanet, yani şan için kullanılır.** Dolayısıyla soru, **“Allah nerededir?”** şeklinde değil, **“Allah'ın şanı nerededir?”** şeklinde olabilir. Cariye “semadadır” derken, “Makamı çok yüksektir.” demek istemiştir. Nitekim Araplar, **“Falanın mekânı semadadır.”** sözünü, ne semayı, ne de orada yer tutmayı kastederler. Bu sözle, o kişinin şanının yüceliğini kastederler.

İmam Razi (Esasu-t Takdis), Hafız Subki (es-Seyfu-s Sakil), İmam Kurtubi (et-Tezkar), İmam Nevevi (Şerh-i Sahih-i Müslim) İmam Suyuti (Şerh-i Sünen-i Tirmizi), İmam Ebu Hayyan Endulisi (el-Bahru'l Muhiit Tefsiri), Hafız Askalani (Risalet el-Kazbini) gibi birçok alim, hadisteki **أَيْنَ** lafzını, mekanet, yani şanla tefsir etmişlerdir.

Yani ey Selefiler! Kaçacak yeriniz yok... Hadisteki ıztıraba gözünüzü yumsanız; hadis alimlerinin, **“Bu hadis zayıftır.”** sözüne kulaklarınızı tıkasanız; bu hadisi sahih kabul etseniz; yine de Allah'ın gökte olduğunu ispat edemezsiniz. Çünkü hadisteki **أَيْنَ** lafzını, mekanetle izah edebiliriz. Zira bu, Arapların kullandığı bir üsluptur.

Gökte olan kimdir?

Bu dersimizde, Selefilerin bir deliline cevap vereceğiz.

Selefiler diyor ki: Cenab-ı Hak şöyle buyurmuştur:

أَأَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ Yoksa siz, gökte olanın, sizi yerin dibine geçirmeyeceğinden emin mi oldunuz? (Mülk, 67/16)

أَمْ أَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا Yoksa siz, gökte olanın, size taş yağdıran bir rüzgar göndermeyeceğinden emin mi oldunuz? (Mülk, 67/17)

Bu ayetlerde, **“Gökte olan”** ifadesiyle Allah kastedilmiştir. Bu da ispat eder ki, Allah göktedir.

İşte Selefilere böyle diyorlar. Evvela onlara deriz ki: **Ayette “Allah” lafzı geçmiyor. “Gökte olan” deniliyor. “Gökte olan”** ifadesiyle, Allah’ın kastedildiğini nerden biliyorsunuz? **“Gökte olan”** ifadesi, dört farklı şekilde izah edilebilir:

Birincisi: Gökte olandan murat, **Hz. Cebrail**’dir. Zira Cebrail (as) bir çok kavmi, emr-i ilahiyle helak etmiştir. Buna göre ayetin manası şöyle olur:

“Siz, gökte olan Cebrail’in, sizi yerin dibine geçirmeyeceğinden; size, taş yağdıran bir rüzgar göndermeyeceğinden emin mi oldunuz?”

Bu izahımıza karşı Selefilere der ki: **Gökte olan Cebrail olamaz.** Çünkü insanları yere batıracak olan Allah’tır.

Biz de onlara deriz ki: Vallahi siz Kur’an’ı hiç anlamıyorsunuz. Şimdi bunu size ispat edeceğiz:

Kur’an’ı kim indirdi? Herhalde, **“Allah indirdi.”** diyeceksiniz. Şimdi Bakara suresi 97. ayete bakalım:

فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَىٰ Cebrail’e kim düşmanlık ediyorsa... مِنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ قَلْبِكَ **şüphesiz Kur’an’ı senin kalbine indiren O’dur. (Bakara, 2/97)**

Ayet ne dedi?... **“Kur’an’ı Cebrail indirdi.”** dedi. Halbuki Kur’an’ı indiren Allah’tır. Peki, niye ayette Cebrail’e atfedildi? Çünkü Hz. Cebrail vesiledir. **Bir fiil, vesile olana atfedilebilir.**

İkinci Örneğimiz: Selefilere yine soruyoruz: **İnsanı öldüren kimdir?** Herhalde, **“Allah öldürür. Ölüm de hayat da O’nun elindedir.”** diyeceksiniz. Şimdi Secde suresi 11. ayete bakalım:

قُلْ يَتُوفِّكُم مِّنْكَ الْمَوْتُ **De ki: Sizi ölüm meleği öldürecek.)Secde, 32/11)**

Ayet ne dedi? **“Sizi ölüm meleği öldürecek.”** dedi. Hâlbuki bizi öldüren Allah'tır. Peki, öldürme niye ölüm meleğine atfedildi? Çünkü ölüm meleği vesiledir. **Bir fiil, vesile olana atfedilebilir.**

Bir örnek daha verelim: Selefilere yine soruyoruz: **Kıyametten sonra insanları kim diriltecek? Toprakta kim çıkaracak?** Herhalde, **“Bu işi Allah yapacak.”** diyeceksiniz. Şimdi Zilzal suresi 2. ayete bakalım:

وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا **Yer, ağırlıklarını çıkarıp attığında...** (Zilzal, 99/2)

Ayette geçen **“ağırlık”** ölümlerdir. Ağırlıkların dışarı atılması da ölümleri kabirlerinden fırlatıp çıkarmaktır.

Şimdi ayet ne dedi? **“Ölüleri kabirlerinden yeryüzü çıkaracak.”** dedi. Hâlbuki bizi kabirden Allah çıkaracak. Peki, kabirlerden çıkarma işi niye yeryüzüne atfedildi? Çünkü yeryüzü bu işin mazharıdır. **Bir fiil, vesile olan atfedilebildiği gibi mazhara da atfedilebilir.**

Bu üç misal gibi, Kur'an'dan onlarca misal verebiliriz. Sözü uzatmamak için, üç misalle yetiniyoruz. Aynen bu misallerde olduğu gibi; insanları yerin dibine geçirmek ve onların üzerine taş yağdıran rüzgarı göndermek de Allah'ın fiilidir. Ancak **bu fiilde Hz. Cebrail vesiledir.** Vesile olması cihetiyle, bu fiilin ona isnadı caizdir ve Kur'an'ın üslubundandır. Buna itiraz edilemez.

İkinci ihtimale göre, **gökte olandan murat, meleklerdir.** Çünkü Hz. Cebrail gibi, melekler de birçok kavmi, izni ilahiyle helak etmişlerdir. Ashab-ı Fil kıssası hepinizin malumudur. Buna göre ayetin manası şöyle olur:

“Siz, gökte olan meleklerin, sizi yerin dibine geçirmeyeceğinden; size, taş yağdıran bir rüzgar göndermeyeceğinden emin mi oldunuz?”

Biraz önce, fiili, vesileye isnat etmenin caiz olduğunu ve Kur'an'ın üslubundan olduğunu ispat etmiştik. O makamda yaptığımız izah, bu ihtimal için de geçerlidir.

Üçüncü ihtimale göre, **gökte olandan murat, azabın kendisidir.** Zira azap genelde gökten gelir. Kur'an'da helak edilişi anlatılan neredeyse bütün kavimler, gökten gelen bir azapla helak olmuşlardır. Buna göre ayetin manası şöyle olur:

“Siz, gökte olan azabın, *-yani gökten gelecek azabın-* sizi yerin dibine geçirmeyeceğinden emin mi oldunuz?”

Dördüncü ihtimale göre, gökte olandan murat, Allah'ın saltanatıdır. Her ne kadar Allah'ın saltanatı yeryüzünde gözüke de yeryüzü, o saltanatın haşmetini hakkıyla gösterebilecek kabiliyette değildir. Bu sebeple, saltanat-ı ilahiyenin mazharı olarak gökler gösterilmiştir. Buna göre ayetin manası şöyle olur:

“Siz, haşmeti ve saltanatı göklerde olan Allah'ın, sizi yerin dibine geçirmeyeceğinden; size, taş yağdıran bir rüzgar göndermeyeceğinden emin mi oldunuz?”

Netice olarak deriz ki: Ayetteki “**gökte olan**” ifadesini, 4 farklı şekilde anlamak mümkündür. Bu mümkünleri bırakıp, muhal olan bir manayı ayete yüklemeye çalışmak, hem ayete hem Kur'an'a hem de Allah'a iftiradır.

Dua esnasında eller semaya neden kaldırılır?

Bu dersimizde, Selefilere bir sözüne cevap vereceğiz.

Selefiler diyorlar ki: **Dua esnasında ellerimizi semaya kaldırıyoruz.** Bu da ispat eder ki, Allah göktedir.

Bu sözü söyleyen kişiye biz de deriz ki: Bu nasıl bir delildir; ellerimizi semaya kaldırıyoruz, demek Allah semadadır. Yahu şunu hiç mi düşünmüyorsun: **Eğer Allah gökte olsaydı, ellerimizi değil; yüzümüzü semaya çevirirdik.**

Senin bu mantığından yola çıkan başka birisi şöyle der: Secdede başımızı yere koyuyoruz, demek Allah aşağıdadır.

Bir başkası da şöyle der: Namazda Kâbe'ye dönüyoruz, demek Allah Kâbe'dedir.

Eğer siz, duada ellerimizi semaya kaldırdığımız için, “**Allah semadadır.**” derseniz, diğerleri de böyle der ve onlara söyleyecek hiçbir sözünüz de olmaz.

Şimdi, duada elleri niçin semaya kaldırdığımızı izah edelim:

1. Ellerimizi semaya çeviriyoruz, çünkü duanın kıblesi semadır. Namazın kıblesi nasıl Kâbe ise, duanın da kıblesi sema cihetidir.

2. Rahmet ve rızık semadan iner. Zira ayet-i kerimede şöyle buyrulur:

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ “**Sizin rızığınız göklerde.**” Rızığımız göklerde olduğu için, isterken ellerimizin içini semaya çeviririz.

3. Sema, Allah'ın rububiyetinin ve uluhiyetinin mazharıdır. Rububiyet ve uluhiyet, her ne kadar yeryüzünde tecelli etse de yeryüzü, o rububiyet ve uluhiyetinin haşmetine, sema gibi mazhar olamamaktadır. İşte duada elleri yukarıya kaldırmak, **O rububiyetin tecellisine mazhar olmayı, lisan-ı hâl ile istemektir.**

4. İnsan fitraten, maksadının hasıl olacağı yöne doğru yönelmeye meyillidir. Fitratında bu meyil vardır. Mesela, bir devlet başkanı, halkına rızık vaat ettiği zaman, insanlar, sultanın orada olmadığını kesinlikle bilseler de yine de onun hazinesine doğru yönelirler. İşte sema, Allah'ın hazinelerinin mahalli olduğu için, insan isterken o hazineye el açar, elini o hazineye doğru uzatır.

İşte bu gibi sebeplerden dolayı, dua ederken ellerimizi semaya açarız. Bunun, Allah'ın semada olmasıyla zerre miskal alakası yoktur. Lakin bu Selefiler, bunu dahi anlamaktan acizdir.

Selefilerin Allah inancındaki bozukluk!

Bu dersimizde, Selefilerin bir sözüne cevap vereceğiz. **Şöyle ki:**

Ehl-i sünnet alimleri Allah'ı şöyle tavsif ediyor: **Allah cisim değildir. Maddi bir varlık değildir. Aza ve uzuvdan münezzehtir. Mekândan münezzehtir. Zamandan münezzehtir.** Ve hâkezâ...

Selefiler, Ehl-i sünnet alimlerinin, Allah'ı böyle vasfetmelerine karşı diyorlar ki: **Bu yokluğu tariftir.** Cisim olmayan, maddi olmayan, mekânda olmayan şey, yoktur. Var olduğu kabul edilen bu sıfatlardaki Rab ile hiç olmayan Rab arasında bir fark yoktur.

İşte onlar böyle diyorlar. Onlara göre Ehl-i sünnet alimleri, yok olan bir Rabbi tarif ediyormuş. Onlara cevaben deriz ki: Eğer biz herhangi bir varlığı anlatsaydık, Selefilerin bu sözü doğru olabilirdi. Cisim olmayan, maddi olmayan, mekânda olmayan şey tarifimizle, yokluğu tarif etmiş olurduk. Ama biz Allah'ın yarattığı mahluku tarif etmiyoruz; Allah'ı tarif ediyoruz.

Eğer bir mekânda olmamak yokluk ise, Selefilere soruyoruz: **Mekân yokken Allah vardı.** Mahlukatın hiçbirisi yokken, “**nerede**” mefhumu mevcut değilken, Allah vardı. Demek **Allah hakkında bir mekânda durmaktan bahsedilemez.**

Mekân gibi, **zaman ve cihet de mahluktur.** Nasıl ki Allah ciheti yaratmadan önce, yukarıda ve aşağıda değildi; elbette ciheti yarattıktan sonra da yukarıda ve aşağıda olmayacaktır.

Yine alemi yaratmadan önce, **alemin içinde olmadığı gibi, dışında da değildi.** Elbette alemi yarattıktan sonra da içinde veya dışında olmayacaktır.

Yine nasıl ki alemi yaratmadan önce, **aleme bitişik veya ayrı değildir.** Elbette alemi yarattıktan sonra da aleme bitişik veya ayrı olmayacaktır.

Yine nasıl ki zamanı yaratmadan önce, **zamanla kayıtlı değildi**. Elbette zamanı yarattıktan sonra da zamanla kayıtlı olmayacaktır.

Allah ezelde bu mefhumlardan münezzehtir iken, yani mekânda olmaktan, aşağıda yukarıda olmaktan, içinde dışında olmaktan, bitişik ayrı olmaktan, zamanla kayıtlı olmaktan ve diğer mefhumlardan münezzehtir iken, **şimdi nasıl olur da bu mefhumlardan münezzehtir bir Rabbi kabul etmek, yokluğu kabul etmek olur**.

Madem ki mekân yaratılmadan önce Allah vardı, o halde Allah, mekânsız olarak vardı. Ezelde mekâna muhtaç olmayan Allah, şimdi niye mekâna muhtaç olsun da Arş'a otursun?

Ey Selefiler! Ehl-i sünnet alimleri değil, aslında siz Allah'ı, yok olan bir şeye benzetiyorsunuz. Çünkü **Allah'a mekân atfetmek, onu bir mekâna muhtaç kıldığı için, onu yok olan bir varlık haline getirir**. Zira ezelde mekân yoktu. **Mekânın olmadığı ezelde mekâna muhtaç olan, elbette yok olacaktır**.

Hem **Allah mekâna muhtaç ise, muhtaç olduğu şeyin bulunmaması hâlinde yok olacaktır**. Siz, yokluğa mahkum bir mabuda inanıyorsunuz. Size göre, Allah bu alemini ve mekânları yok etse, Allah da yok olacaktır. Zira **mekâna muhtaç olan, mekânın yok olmasıyla yok olur**. Allah'ı yokluğa nasıl mahkum ettiğinizi gördünüz mü?

Yok eğer şöyle dersiniz: **Böyle bir Allah tarifinde Allah anlaşılabilir değildir**. Biz de cevaben deriz ki: Anlaşılammamaktan kastınız; hayal edemediğiniz, tasavvur edemediğiniz bir Rab olduğunu söylüyorsanız, isabet ettiniz. Çünkü **Allah, tasavvura ve hayale sığmaz**. Ayet der ki:

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ Onun benzeri gibi hiçbir şey yoktur.

Benzeri olmayan Allah'ı, hayaliniz ve tasavvurunuz nasıl ihata edecek?

Lakin kabul etmek için, illa ki ihata mı etmek lazım? O halde gayba iman nerde kaldı?

Biz Allah'ı, O'na layık sıfatlarla tavsif ederiz. O sıfatların künhü-ne ve hakikatine ulaşamadığımızı da itiraf ederiz. Mahluk olan akıl, yaratıcısını hakkıyla nasıl anlayacak? Sınırlı insan, sınırsızlığı nasıl bilecek? Kayıtlı olan beşer, kayıtsızlığı nasıl idrak edecek? Şu küçücük insan, Allah'ın azamet ve kibriyasını; sonsuz ve sınırsızlığını; her şeyden münezzeh oluşunu, ve O'nun sıfat ve şüunatını, nasıl hakkıyla anlayacak? **Anlayamaz, sadece iman eder, Allah'ı tenzih eder, takdis eder, tesbih eder...**

Herhalde mesele anlaşılmıştır.

Miraç, Allah'ın gökte olduğu manasına mı gelir?

Bu dersimizde, şu sorunun cevabını vereceğiz:

- **Peygamberimiz (asm) miraçta göklere çıkmış ve Allah'ı görmüştür.** Bu, Allah'ın gökte olduğunu ispat etmez mi?

Cevaben deriz ki: Soru sahibi miracı şöyle zannediyor: Allah gökte ve Efendimiz (asm) gökyüzüne Allah'ı görmeye gitti. Bu zan yanlıştır. Evet, **Efendimiz (asm) Allah'ı görmüştür; ancak miraç, sadece Allah'ı görmek için yapılan bir seyahat değildir.**

Miracın sebebi şudur:

Allah Teâlâ kudretini ve azametini, haşmetini ve kibriyasını, izzetini ve celalini, rahmetini ve cemalini göstermek için, Efendimiz (asm)'a bu seyahati yaptırmış; kudretinin eserlerini O'na temaşa ettirmiştir. Ta bize dönüp, o kudreti ve azameti tarif etsin; o haşmeti ve kibriyayı bildirsin; o izzeti ve celali tavsif etsin ve o rahmeti ve cemali ilan etsin. Bununla da bizleri, ibadete ve itaate sevk etsin.

Miracın bunlar gibi çok hikmetleri vardır ki, Üstad Bediüzzaman Hazretleri, bu hikmetleri, Otuz Birinci Söz namıyla meşhur **“Miraç Risalesinde”** izah etmiştir. Orada beyan edilen bütün hikmetleri, bir derste anlatmak mümkün değildir. Belki bir nebze anlatmak için, 20-30 derse ihtiyaç vardır. Miracın manasını ve hikmetini merak edenleri, ilgili esere havale ediyoruz.

Efendimiz (asm), bu gibi hikmetler için gökyüzüne çıkartıldığında, Cenab-ı Hak O'na orada tecelli etmiştir. **Allah'ın semada Efendimiz (asm)'e tecelli etmesi farklıdır, Allah'ın semada olması farklıdır.** Meseleyi bir ayetle izah ettiğimizde, daha iyi anlaşılacaktır:

Kur'an'ın beyanıyla, Hz. Musa Allah'ı görmek istemiştir. Cenab-ı Hak Hz. Musa'nın bu isteğine cevaben:

“Benim tecelli ettiğim dağ yerinde durabilirse sen de beni görebilirsin.” (A'raf, 7/143)

buyurmuş ve zatının görülmesini, dağın yerinde durabilme şartına bağlamıştır. Daha sonra Allah Teâlâ dağa tecelli etmiş ve dağ paramparça olmuştur. Bu manayı Kur'an şöyle beyan eder:

فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا Rabbi dağa tecelli edince onu paramparça etti.

Ayet-i kerimede beyan edilen, **Allah'ın dağa tecelli etmesi, bir nevi ru'yet, yani görmedir.** Dağ bir nevi hayata, görme kabiliyetine nail olmuş, Allah'ı görme şerefine kavuşmuş, fakat bunun azamet-i tesiriyle parçalanmıştır. Ü

Bakin, **Allah'ın dağa tecelli etmesi farklıdır, dağda olması farklıdır.** Evet, Allah dağa tecelli etmiştir; lakin asla dağda değildir. Allah mekândan münezzehtir.

Aynen bunun gibi, Allah Teâlâ, Efendimiz (asm)'a semada tecelli etmiş ve ru'yetine mazhar kılmıştır. Ancak Allah semada değildir.

Dolayısıyla, Efendimiz (asm)'ın miraçta Allah'ı görmesi, Allah'ın semada olduğunu göstermez. Sadece **Allah'ın, Efendimiz (asm)'e semada görüldüğünü gösterir.** Allah cennet ehline de cennette görünecektir. Şimdi Allah cennette mi olacak? Hayır, haşa ve kella!..

Allah'ın mekândan münezzehtir olmasını, daha önceki derslerde onlarca delille ispat ettiğimizden, burada bu bahsi açmıyoruz. Bu dersi şu cümle için yaptık:**z**

Gökte olmak farklıdır, bir kuluna gökte tecelli etmek farklıdır.

Allah gökte değildir. Sadece has bir kuluna, gökte tecelli etmiş ve ru'yetine mazhar kılmıştır. Dağa tecelli ettiği gibi ve ehli cennete, cennette tecelli edeceği gibi...

Herhalde mesele anlaşılmıştır.

İmam-ı Azam Hazretleri “Allah göktedir.” demiş midir?

Bu dersimizde, Selefilerin İmam-ı Azam Hazretlerine attığı bir iftirayı çürütücez.

Selefiler diyorlar ki: İmam Azam Hazretleri, Allah'ın gökte olduğuna itikat ediyormuş. Delilleri de şu: İmam-ı Azam şöyle demiş:

“ ‘Rabbim gökte mi yoksa yerde mi olduğunu bilmiyorum.’ diyen kimse kafir olmuştur. Aynı şekilde, ‘Allah Arş'ın üzerindedir, Arş'ın gökte mi yerde mi olduğunu bilmiyorum.’ diyenin durumu da böyledir.” (*el-Fıkhu'l-Ebsat*)

Selefiler diyor ki: İmam-ı Azam'ın bu sözü, Allah'ın gökte olduğuna inandığına delilmiş. Bu sözü tahlil etmeden önce, İmam-ı Azam'ın başka sözlerini nakledelim:

İmam-ı Azam, “**el-Fıkhu'l-Ebsat**” isimli eserinde, “**Allah nerededir?**” sorusuna şöyle cevap verilmesini istiyor:

Yaratılmadan önce mekân yoktu, halbuki Allah vardı. Mahlukatin hiçbirisi yokken, “**nerede**” mefhumu mevcut değilken Allah vardı. O her şeyin yaratıcısıdır.

İmam-ı Azam bu sözleriyle, Allah'ın mekândan münezzeh olduğunu açıkça ifade etmektedir.

Yine “**el-Vasiyye**” isimli eserinde şöyle diyor:

“Allah Teâlâ, kendisi için bir ihtiyaç ve istikrar -yani yerleşme ve oturma- olmaksızın Arş'a istiva etmiştir. O, Arş'ı da diğer mahlukatı

da korumaktadır. Eğer *-Arş'a ve bir yerde yerleşip oturmaya-* muhtaç olsaydı, tıpkı mahluklar gibi alemi yoktan yaratmaya ve idare etmeye muktedir olamazdı. Bir mekânda oturmaya muhtaç olsaydı, Arş'ı yaratmadan önce Allah neredeydi? Yüce Allah bundan münezzehtir.”

İmam-ı Azam bu sözüyle, Allah'ın Arş'ta olmadığını; eğer bir yerde yerleşip oturmaya muhtaç olsaydı, alemi yaratmaya muktedir olamayacağını beyan ediyor. Ve diyor ki: Allah mekânda olmaktan münezzehtir.

Yine “**el-Vasiyye**” isimli eserinde şöyle diyor:

“Cennet ehlinin Allah'a keyfiyet, teşbih ve cihet olmadan mülaki olmaları haktır.”

İmam-ı Azam bu sözüyle, ciheti açıkça inkâr etmektedir. Ahirette Allah'ı keyfiyet, teşbih ve cihetten münezzehten tutan İmam-ı Azam, nasıl oluyor da Allah'a bu dünyada cihet isnat ediyor? Bu mümkün müdür? Bu sözleri söyleyen İmam-ı Azam hakkında, nasıl olur da “**Allah'ın gökte olduğuna itikad ederdi.**” denilebilir? Bundan daha büyük bir iftira var mıdır?

Ey Selefiler! İmam-ı Azam Hazretleri, yarın ahirette yanınıza yapıştığı zaman, haliniz ne olacak? Siz de hiç mi Allah korkusu yok ki, İmam-ı Azam'ın bu kadar açık beyanları varken, ona iftira atabiliyorsunuz?

Şimdi, İmam-ı Azam'ın, başta zikrettiğimiz sözünü izah edelim. İmam-ı Azam şöyle demişti:

“**‘Rabbim gökte mi yoksa yerde mi olduğunu bilmiyorum.’** diyen kimse kâfir olmuştur. Aynı şekilde, **‘Allah Arş'ın üzerindedir, Arş'ın gökte mi yerde mi olduğunu bilmiyorum.’** diyenin durumu da böyledir. (*el-Fıkhü'l-Ebsat*)

Bir müçtehidin sözünü anlamak için, mezhebinin büyük alimlerinin izahına bakılır. Müçtehidin sözünü en iyi onlar anlar ve bu sözüyle

neyi kastettiğini en iyi onlar bilir. Şimdi size bazı nakiller yapacağız. Bakın, İmam-ı Azam bu sözüyle neyi kastetmiş:

Yusuf-u Nebhâni Hazretleri şöyle diyor: Bir kimse “Allah’ın yerde mi gökte mi olduğunu bilmiyorum.” derse kâfir olur. Zira bu söz, Allah için bir mekân var da o kişi bunda şüphedeymiş vehmini verir. (*Şevahidü’l-Hak*, s. 218)

El-Beyâdî Hazretleri “İşaretü’l-Meram” isimli eserinde şöyle diyor: Bu sözü söyleyenin kâfir olma sebebi, sözü söyleyenin bu söz ile Allah’a cihet ve hudut tayin etmesidir. Zira ciheti ve hududu olan her şey mahluktur. Dolayısıyla bu söz, Allah’a kusur atfetmektir. Bu da onları kati bir surette imansızlığa götürür. (*el-Kevseri, Makalat*, s. 368)

Ebu’l Leys Semerkandi Hazretleri şöyle diyor: O kişi bu sözüyle, Allah’ın bir mekânı olacağını söylemek istemiş ve bu yüzden kâfir olmuştur. Çünkü Allah varken mekân yoktu. Allah varken ne mekân ne mahluk ne de başka bir şey vardı. O her şeyin yaratıcısıdır. (*Zahid el-Kevseri’nin neşrinden İmam-ı Azam’ın 5 eseri, Şamil yayınları*, s. 94)

Molla Aliyyü’l Kâri Hazretleri şu açıklamayı yapar: İmam **İzz b. Abdusselam** “Hillu’r Rumuz” isimli kitabında İmam’ı Azam’ın şu sözünü kaydediyor: Kim “Allah’ın yerde mi gökte mi olduğunu bilmiyorum.” derse kâfir olur. Çünkü bu söz, Allah’ın bir mekânı olduğu düşüncesini akla getirir. Allah’ın mekânı olduğunu düşünen kimse ise, Allah’ı mahlukata benzeten kişidir. (*Fıkhü’l-Ekber şerhi, Miraç ve Allah’a mekân isnadı*)

Allame Muhaddis Ebu’l Mehasin el-Kavukci Hazretleri, “**El-iti-mad fi’l itikad**” isimli eserinde şöyle diyor: Allah, yönlerden ve cisim olmaktan münezzehtir. Onun hakkında; “Sağı, solu, arkası, önü vardır.” “Arş’in üstünde, altında, sağında, solunda bulunmaktadır.” “Alemin içinde veya dışındadır.” demek de caiz değildir. “O’nun yerini O’ndan başkası bilmez.” de denemez. Ve her kim, “Bilmiyorum Allah gökte midir, yerde midir?” derse küfre düşer. Çünkü bu iki yerden birini Allah’a mekân olarak nispet etmiş olur.

Hakim es-Semerkandi Hazretleri, İmam-ı Azam'ın akidesini açıkladığı eserinde şöyle diyor: Müminin Allah'a mekân, gelmek, gitmek ve mahlukların sıfatlarından herhangi bir sıfatı isnat etmemesi lazımdır. Kul, Allah'ın bir mekânda bulunmadığını, mekâna ihtiyacı olmadığını, Arş'ın O'nun kudretiyle ayakta durduğunu bilmeli; gidip gelme gibi sıfatları Allah'a izafe etmemelidir. *(er-Reddû alâ eshabî'l hevâ el-mü-semma kitabu's sevadi'l azam alâ mezhebi'l İmam-il Azam)*

Daha bunlar gibi onlarca alimin, İmam-ı Azam'ın mezkur sözü hakkındaki izahını nakledebiliriz. Bütün bu sözlerin ortak noktası şu:

İmam Azam Allah'a mekân atfetmiyor. Atfedeni de küfre nispet ediyor.

İmam-ı Azam, Selef uleması gibi, bir yandan müteşabih ayetlerin manasını izah etmiyor ve Allah'ın ilmine havale ediyor; diğer yandan da Allah'ı, O'na yakışmayacak sıfatlardan tenzih ediyor. Ama Selefler, bütün bu izahlara gözlerini kapatıp, İmam-ı Azam'ın sözünde olmayan bir manayı, ona isnat ediyorlar.

Seleflerin başka bir iftirası da şudur:

Diyorlar ki: Bir kadın İmam-ı Azam'a gelmiş ve şöyle demiş: “Dinini terk ettiğin halde, insanlara çeşitli meseleler öğretmeye kalkışan sen misin? Kendisine ibadet edilen ilahın nerededir?” İmam-ı Azam susup, 7 gün sonra “Şüphesiz Allah yerde değil, semadadır.” demiş.

Bu hadise hakkında, Ehl-i sünnet alimlerinin, **“Bu rivayet yalandır.”** dediğini nakletsek, inanmazlar. O halde biz de onların en çok güvendiği ve yere göğe sığdıramadıkları Elbani'nin sözünü nakledelim. **Elbani bu rivayet hakkında diyor ki:**

Bu nasıl sahih olabilir ki, bunu rivayet eden, uydurmakla itham edilmiş olan Nuh el-Cami'dir. Hatta bazıları, **“O doğrudan başka her şeyi toplamıştır.”** demiştir.

Gördüğünüz gibi, bu rivayeti onların hadisçileri reddediyor. Daha fazla söz söylemeye gerek yok...

Bu dersten kıssadan hissemiz şu olsun:

Selefilerin alimlere attettikleri sözlere hemen inanmayın. Bunların atıflarının çoğu yalandır. Bunların hadis diye gösterdiklerinin de çoğu hadis değildir. Ehl-i sünnetin itirazından korktukları için, kendi çirkin inançlarını, Ehl-i sünnet alimlerine nispet etmiş, onlara iftira atmış, hat-ta hadis dahi uydurmuşlardır. İmam-ı Azam’a attıkları iftirayı gördü-nüz, diğerlerini siz kıyas edin.

İmam Malik “Allah göktedir.” demiş midir?

Bu dersimizde, Selefilerin İmam Malik Hazretlerine attığı, bir ifti-rayı çürüteceğiz.

Selefiler diyor ki: Allah Arş’ın üzerine yükseldi ve oturdu. Lakin bu oturuş, celaline ve kemaline yaraşır şekilde olmuştur. Nasıl oturdu-ğunu düşünmeyiz, tevil etmeyiz, benzetmeyiz. İmam Malik’in, “İstiva-nın manası malumdur ve sabittir.” sözünün manası budur.

Selefiler böyle diyorlar. Biz de onlara diyoruz ki: Bir çok şeyi yan-lış anladığınız gibi, İmam Malik’in, “İstivanın manası malumdur ve sabittir.” sözünü de yanlış anlamışsınız. “İstivanın manası malumdur.” demek, “Dilde anlamı bilinmez değildir, lügat manası bellidir.” demek-tir. İstivanın sabit olması da Arş’a istivanın ayette geçmesidir.

“İstivanın manası malumdur ve sabittir.” sözünün manası bu iken, siz nasıl oluyor da bu sözü, İmam Malik’in Allah’ın gökte olduğuna inandığına yorumluyorsunuz? Ayrıca İmam Malik’in sözünün tamamı-nı niçin nakletmiyorsunuz? Sizin yarıda kestiğinizi biz tamamlayalım:

İmam Malik’e bir adam, “Allah Arş’a nasıl istiva etmiştir?” diye sordu. İmam Malik adama: “Allah’ın istivası malumdur ve sabittir. Keyfiyeti ise imkânsızdır ve ona iman edilmesi farzdır. Bunun hakkın-da nasıl diye soru sormak bidattır.” diye cevap vermiştir. Bakın İmam Malik diyor ki: İstivanın keyfiyeti imkânsızdır. Yani oturma ve yer-leşme, Allah hakkında düşünülemez. Bu, Allah hakkında imkânsızdır. Arş’a istiva hakkında, nasıl diye sormak da bidattır.

İmam Malik, istivanın manasını açıklamamış, Selef alimleri gibi, **manasını Allah'ın ilmine havale etmiş**. Bu konularda konuşmayı da bidat kabul etmiş. Bu sırdan dolayıdır ki, Maliki mezhebi mensupları, bu bidat pisliğine düşmemişler; Allah hakkında teşbih ve tescim günahından, yani Allah'ı insanlara benzetmek ve Allah'ı cisim kabul etmek fikrinden muhafaza olmuşlar. **Şimdi:**

1. İmam Malik bu konuda konuşmayı bidat kabul ediyor.
2. Ayetin zahiri manasının Allah için imkânsız olduğunu söylüyor.
3. Selef alimleri gibi ayetin manasını izah etmeyip, **“Allah'ın muradı neyse, biz ona iman ettik.”** diyor.

Hâl böyleyken, Selefiler, İmam Malik'in Allah'ın gökte olduğuna inandığını söylüyor. İmam Malik'e bundan daha büyük bir iftira var mıdır?

Bu Selefiler, İmam Malik'e iftira attıkları gibi, Ahmed İbni Hanbel Hazretlerine de birçok iftira atmışlar. **İbnu'l-Cevzi** bu iftiraları, **“Def'u Şühebi't Teşbih”** isimli eserinde teker teker çürütmüş. Yine Takiyuddin el-Hinsi, bu iftiraları çürütmek için özel bir eser yazmış. *(Def'u şübehi men şebbehe ve temerrade ve nesebe zâlike ile's Seyyid-el İmam Ahmed)*

Selefilerin alimlere atfettikleri sözlere hemen inanmayın. Bunların atıflarının çoğu yalandır. Bunların hadis diye gösterdiklerinin çoğu da hadis değildir. Ehl-i sünnetin itirazından korktukları için, kendi batıl itikatlarını, Ehl-i sünnet alimlerine nispet etmiş, onlara iftira atmış, hatta hadis dahi uydurmuşlardır. İmam-ı Azam'a attıkları iftirayı bir önceki derste çürütmüştük. Bir sonraki derste de İmam Ebu Yusuf hakkındaki iftiralarını çürüteceğiz.

Bunların tek işi, alimlere iftira atmaktır. Allah bunların şerrinden Ümmet-i Muhammed (asm)'i muhafaza etsin...

İmam Ebu Yusuf “Allah göktedir.” demiş midir?

Bu dersimizde, Selefilere İmam Ebu Yusuf Hazretlerine attığı bir iftirayı çürüteceğiz.

Selefiler diyor ki: İmam Ebu Yusuf, **Bişr-el Merîsî’yi, Allah’ın Arş’a oturmasını inkâr ettiği için tövbe etmeye davet etmiştir.**

Şimdi bu olayın aslını nakledelim de bu Selefilere ne kadar iftiracı olduğu anlaşılsın:

Bişr b. Velid-el Kindî, İmam Ebu Yusuf’a gelerek, “**Sen bana kelamla uğraşmayı yasaklıyorsun. Hâlbuki Bişr-el Merîsî ve Ali el-Ahvel kelamla uğraşıyorlar.**” dedi. Ebu Yusuf: “**Onlar ne söylüyorlar?**” diye sordu. **Bişr b. Velid-el Kindî**: “**Onlar, ‘Allah her yerdedir.’ diyorlar.**” dedi. Bu sefer İmam Ebu Yusuf: “**Onları yanıma getir.**” diye emretti. Onları getirmek üzere gidenler, bulundukları yere varınca, **Bişr-el Merîsî kalkıp gitmiş idi.** Bundan dolayı sadece, **Ali el-Ahvel ile bir başka yaşlı kişiyi getirdiler.** Ebu Yusuf yaşlı olana bakarak dedi ki: “**Eğer sende bir parça edep görmemiş olsaydım, senin canını yakardım.**” Ebu Yusuf, edebinden dolayı ona hapse attırdı. **Ali el-Ahvel’e ise sopa vuruldu ve etrafta teşhir edildi.** (*Hafız Zehebi, el-Uluvv li’l Aliyyil’i Azim, Ümmü’l Kurra, s. 181*)

İşte olay bu. **Bişr-el Merîsî ve Ali el-Ahvel “Allah her yerdedir.” diyordu.** İmam Ebu Yusuf’un itirazı, onların bu sözünüedir. Yani İmam Ebu Yusuf, **Ali el-Ahvel’i, Allah’ın Arş’ta oturmasını inkâr ettiği için değil, Allah’a mekân atfettiği için cezalandırıyor.** Eğer o, “**Allah Arş’tadır.**” deseydi, Ebu Yusuf onu yine cezalandırırdı.

Bu nasıl kıt bir akıldır ki, İmam Ebu Yusuf, **Ali el-Ahvel’i, “Allah her yerdedir.”** dediği için cezalandırıyor. Selefiler bu olay üzerine diyor ki: **Ali el-Ahvel, Allah’ın Arş’ta oturduğunu söyleseydi cezalandırılmazdı.** Yahu bu nasıl bir niyet okumadır. İmam Ebu Yusuf, **Allah’a mekân atfettiği için cezalandırdığı kişiyi; “Allah Arş’tadır.”** deseydi, cezalandırmayacak mıydı? Allah’a mekân atfettikten sonra,

ha “**Arş’tadır**” demişsin, ha “**Her yerdedir.**” demişsin, ne fark eder? **Buradaki kusur ve kabahat, Allah’a mekân atfetmektir.** Neresinin atfedildiğinin bir önemi yoktur.

Bişr-el Merîsî, “Âlâ ve esfel olan Allah’ı tesbih ederim.” diyordu. Bu sözünden anlaşılıyor ki, o, Allah’ın hem arşın üstünde hem de diğer her yerde olduğuna inanıyordu. Ebu Yusuf ise, ne onun dediği gibi, Allah’ın zatiyla her yerde olduğuna inanıyor ne de Selefilere dediği gibi, Allah’ın Arş’ta olduğuna inanıyor. Onun itikadı, Ehl-i sünnet itikadıdır ki, o da şudur:

Allah mekândan münezzehtir. Maddeden münezzehtir. Cisim olmaktan münezzehtir. Oturmaktan kalkmaktan; gelmekten gitmekten ve bunlar gibi beşeri bütün sıfatlardan münezzehtir...

Bundan önceki derslerimizde, Selefilere İmam-ı Azam’a, İmam Malik’e ve Ahmed İbni Hanbel’e attıkları iftiralarından bahsetmiştik. Bu dersimizde de İmam Ebu Yusuf’a attıkları iftirayı gösterdik.

Bunların tek işi, alimlere iftira atmaktır. Onların hiç söylemedikleri sözleri, alakası olmayan olaylardan istinbat edip, onlara nispet ederler. Biz Selefilere diyoruz ki:

Bırakın böyle niyet okumayı. Bize İmam-ı Azam’ın, İmam Malik’in, İbni Hanbel’in, İmam Ebu Yusuf’un, ve diğer Ehl-i Sünnet alimlerinin, açık bir sözünü getirin. Bu alimler onlarca kitap yazmış. Binlerce sayfa içinde, bu alimlerin açıkça, “**Allah göktedir.**” dedikleri bir sözü bize gösterin.

Niçin bunu yapamıyorsunuz? Niçin bize tek bir satır gösteremiyorsunuz? Hiç mümkün müdür ki, bu alimler Allah’ın gökte olduğuna inanacaklar da bununla ilgili tek bir cümle yazmayacaklar. Bu mümkün müdür? Madem mümkün değildir, o halde haydi bize tek bir satır gösterin... eğer gösteremezseniz *-ki asla gösteremezsiniz-* siz dünyanın en yalancı, en müfteri insanlarısınız...

Selefiler, Selef alimlerinin yolu üzere midir?

Bu dersimizde, “Selefiler, Selef alimlerinin yolu üzere midir?” sorusunun cevabını vereceğiz.

Malumunuz, **Hicri ilk üç asırda yaşayan alimlere Selef alimleri denir.** Zaten sözlük anlamı itibariyle selef; **önceden yaşayan, daha önce gelen** anlamındadır. **Üçüncü asırdan sonra yaşayan alimlere de Halef alimleri denir.** Sözlük anlamı itibariyle halef, **sonradan gelen** demektir.

Selef ve Halef alimleri, müteşabih ayetleri anlamada farklı bir yol takip etmişlerdir. **Selef alimleri**, müteşabih ayetleri izah etmemiş; zahiri manasından Allah’ı tenzih ederek; hakiki manasını Allah’ın ilmine havale etmiştir. Mesela, “**Allah Arş’a oturdu.**” ayeti hakkında şöyle demişlerdir:

“Allah oturmaktan münezzehtir. Zira ezelde Allah varken, ne Arş vardı ne de mekân... Mekândan münezzehtir olan Allah’ın, daha sonra mekâna muhtaç olması düşünülemez. Biz Allah’ı oturmaktan tenzih eder ve bu ayetin manasını Allah’ın ilmine havale ederiz. Allah’ın muradı neyse, ona da iman ederiz.”

İşte Selef alimleri, “**Allah Arş’a oturdu.**” ayeti hakkında böyle demişler. Diğer müteşabih ayetler hakkındaki sözleri de budur. Onların müteşabih ayetleri izah etmemesinin sebebi; hata yapıp, ayete yanlış mana verme korkularıdır.

Daha sonra gelen **Halef alimleri** ise, bu ayetleri izah etmek zorunda kalmışlardır. Çünkü **Mutezile, Müşebbihe, Mücessime** gibi batıl mezhepler ortaya çıkmış; bu ayetleri delil gösterip, Allah’ı cisimleştirmeye, Allah’a aza ve uzuv atfedip insana benzetmeye başlamışlar. İşte Halef uleması, onların bu yanlış fikirlerinden Ümmet-i Muhammed (asm)’i muhafaza etmek için, müteşabih ayetleri, Arap dili ve usulüne göre izah etmişler.

Bu kısa bilgilendirmeden sonra, şimdi geldik meselemiz olan, günümüzün Selefilere ve Selefilikle, Selef alimlerinin yolunun farkına...

Selefilik ile Selef alimlerinin yolu, birbirinden o kadar uzaktır ki, bir yerde diğeri göktedir. Biri doğuda diğeri batıdadır. **Selef alimleri, müteşabih ayetleri izah etmemişler; ancak zahiri manasından Allah'ı tenzih etmişler.** Hiçbir Selef alimi, Allah'ın Arş'ta oturduğunu söylememiştir. Bırakın söylemeyi, hepsi Allah'ı oturmaktan tenzih etmiş; Allah'a oturma isnadının küfür olduğunu söylemiştir. Şimdiki Selefiler ise, Allah'ın Arş'ta oturduğuna inanmayana kâfir diyor. Selefi alimler ile Selefilerin yolunun farkını gördünüz mü?

Bu meseleleri bilmeyen de zannediyor ki, Selefilik, Selef alimlerinin yolu üzere olmaktır...

- Selefiler, Selef alimlerinin hangi yolunu takip etmiş?
- Hangi meselede onlara tabi olmuş?
- Tevessülde mi tabi olmuş?
- Teberrükte mi tabi olmuş?
- Müteşabih ayetleri anlamada mı tabi olmuş?

Hiçbir meselede tabi olmamışlar. Aralarında, bir isim benzerliğinden başka hiçbir benzerlik yoktur. Bu böyle biline...

Rabbimize hamdüsenalar olsun, bu kıymetli hizmette, liyakatımız olmadığı halde bizi istihdam ediyor. Rabbimiz bu çalışmalarını dergahında kabul etsin, günahlarımıza kefarete eylesin... Amin.

*Kendilerine “**Selefi**” diyen bazı kimseler
Allah'ın arşta olduğunu söylemektedirler.*

*Bu eserde, kendilerine güya “**selefi**” diyen bazı kimselerin
nasıl bir muhali kabul ettiklerini gösterdik, Kuran'da
mecaz ve kinaye olduğunu ispat ettik ve görüşlerine delil
getirdikleri ayet ve hadislerin doğru manalarını
açıkladık.*

*Aklı olan her Selefi kardeşimiz, bu dersleri okudukça
itikadının yanlışlığını görecek ve Allah'ı arşa nispet
etmekle, nasıl bir cinayet işlediğini fark edecek, eğer
nasibi varsa, tövbe edecek inşallah.*